

Noora Nieminen

SIVUTOIMINEN YRITTÄJYYS –MAHDOLLISUUKSIA JA UHKIA

**Opinnäytetyö
CENTRIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Liiketalouden koulutusohjelma
Joulukuu 2016**

TIIVISTELMÄ OPINNÄYTETYÖSTÄ

Centria-ammattikorkeakoulu	Aika Joulukuu 2016	Tekijä/tekijät Noora Nieminen
Koulutusohjelma Liiketalouden koulutusohjelma		
Työn nimi SIVUTOIMINEN YRITTÄJYYS –MAHDOLLISUUKSIA JA UHKIA		
Työn ohjaaja Jorma Saloniemi	Sivumäärä 37 + 1	
Työelämäohjaaja Marko Ovaskainen		
<p>Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia sivutoimista yrittäjyyttä yleisesti ja erityisesti sivutoimiseen yrittäjyyteen liittyviä mahdollisuuksia sekä uhkia. Opinnäytetyö koostuu teoriaosuudesta ja tutkimusosuudesta.</p> <p>Opinnäytetyön teoriaosuus on jaettu kahteen pääosiin. Ensimmäisessä osassa käsiteltiin yrittäjyyttä yleisesti, yrityksen perustamista ja yritystoiminnalle tärkeitä osa-alueita. Toisessa teoriaosuudessa syvennettiin sivutoimiseen yrittäjyyteen. Luvussa käydään läpi sivutoimisen yrittäjän määritelmä, sivutoimisen ja päätoimisen yrittäjän toiminnan eroavaisuuksia, sitä miksi sivutoiminen yrittäjyys on tavoiteltavaa ja sivutoimisen yrittäjän verotusta.</p> <p>Teoriaosuuden jälkeen siirryttiin tutkimusta käsittelevään osioon. Aluksi käytiin käpi tutkimuksiin liittyviä peruspiirteitä ja sen jälkeen esiteltiin opinnäytetyössä tehty tutkimus vaihe vaiheelta. Itse tutkimusosiossa toteutettiin sivutoimista yrittäjyyttä käsittelevä tutkimus kvalitatiivisena haastattelututkimuksena. Tutkimuksessa haastateltiin kahta eri elämäntilanteessa olevaa sivutoimista yrittäjää.</p> <p>Tutkimustulokset osoittivat, että sivutoiminen yrittäjyys sopii niin palkansaajille kuin opiskelijoille. Haastateltavien vastaukset olivat jossain määrin hyvinkin yksilöllisiä, joten yleistäviä johtopäätöksiä ei tutkimuksen pohjalta pystytäkään tekemään. Kuitenkin, myös yhtenäisyyksiä vastauksista löytyi, ja sen perusteella molemmat haastattelut suosittelivat ja kannustavat ryhtymistä sivutoimiseksi yrittäjäksi.</p>		

Asiasanat Sivutoimet, sivutoiminen yrittäjyys, yrittäjyys, yrittäjä

ABSTRACT

Centria University of Applied Sciences	Date December 2016	Author Noora Nieminen
Degree programme Business administration		
Name of thesis PART-TIME ENTREPRENEURSHIP –OPPORTUNITIES AND THREATS		
Instructor Jorma Saloniemi		Pages 37 + 1
Supervisor Marko Ovaskainen		
<p>The purpose of this thesis was to examine the part-time entrepreneurship in general and the opportunities and threats of part-time entrepreneurship. The thesis consists of theory and research contribution.</p> <p>The theoretical part of the thesis is divided into two main sections. The first part dealt with entrepreneurship in general, the establishment of the company's business operations and important areas. The second theoretical part of the thesis went deeper into part-time entrepreneurship. It discussed the definition of part-time entrepreneur, differences between part-time and full-time entrepreneur's activities, why part-time entrepreneurship is desirable and part-time entrepreneur’s taxation.</p> <p>After the theory is the research section. The participants reviewed the essential features of research and after that the thesis was presented step by step. In fact, the research section on part-time entrepreneurship activities was conducted as qualitative interviews. Two part-time entrepreneurs in different life circumstances were interviewed.</p> <p>The results showed that part-time entrepreneurship is suitable for both employees and students. The interviewees' answers were to some extent very individual, so drawing conclusions based on the research cannot be done. However, some unity in responses was found and both interviewees recommend and encourage to take up part-time entrepreneurship.</p>		

Key words Entrepreneur, entrepreneurship, part-time entrepreneurship, part-time occupation
--

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 YRITTÄJYYS, MITÄ SE ON?	3
2.1 Yrittäjyys ja yritystoiminta.....	3
2.2 Yritystoiminnan tunnuspiirteitä	3
2.3 Tärkeää yritystoiminnassa	5
2.4 Yrittäjyyden ja palkkatyön yhdistäminen	10
2.4.1 Arvot ja motiivit	10
2.4.2 Sisäinen yrittäjyys	10
3 SIVUTOIMINEN YRITTÄJÄ.....	12
3.1 Määritelmä	12
3.2 Sivutoimisen yrittäjän ja päätoimisen yrittäjän erot.....	12
3.3 Miksi sivutoimiseksi?	14
3.4 Sivutoiminen yrittäjä ja verotus	15
4 TUTKIMUKSEN TEKEMINEN	17
4.1 Tieteellinen tutkimus ja haastattelututkimus.....	17
4.2 Tutkimuksen suunnittelu	18
4.2.1 Kysymysten suunnittelu	19
4.3 Tutkimuksen toteutus	20
4.3.1 Tutkimuksen teko ja analysointi	20
4.3.2 Yrittäjien esittely	21
5 TUTKIMUKSEN TULOKSET	23
5.1 Yhteiset kysymykset ja vastaukset	23
5.2 Erilliset kysymykset	29
6 POHDINTA	32
LÄHTEET	35
LIITTEET	

1 JOHDANTO

Vaikka sivutoiminen yrittäjyys on kasvavassa osassa Suomen yrittäjien keskuudessa, on aihetta tutkittu Suomessa hyvin vähän. Näin ollen tietoa sivutoimisesta yrittäjyydestä ei ole niin paljon kuin voisi olla. Koska halusin saada tietoa sivutoimisesta yrittäjyydestä, päädyin valitsemaan opinnäytetyöni aiheeksi sivutoimisen yrittäjyyden. Kun työn aihe oli löytynyt, aloin pohtimaan, miltä kannalta haluaisin sivutoimista yrittäjyyttä tutkia. Halusin käsitellä aihetta yleisesti, mutta myös löytää tarkempia vastauksia valittuihin kysymyksiin. Lopulta päättökysymykseksi muodostui seuraava:

- Mitkä ovat sivutoimisen yrittäjyyden mahdollisuudet ja uhat?

Jaoin teoriaosuuden kahteen osaan. Ensimmäisessä osassa käydään läpi yrittäjyyttä yleisesti. Mitä se on ja millaista se on Suomessa? Halusin löytää tietoa yrityksen perustamisesta ja yritystoiminnasta, koska yrityksen perustaminen on käytännössä täysin samanlaista, tapahtuuko se sivutoimiselle vai päätoimiselle yritystoiminnalle, joten koin tärkeäksi käsitellä myös sitä tässä opinnäytetyössä. Halusin myös käydä läpi yritystoiminnalle tärkeitä asioita, jotka uuden yrittäjän olisi hyvä muistaa yritystä perustaessaan. Tässä osiossa esittelen myös eri yritysmuodot. Yleisimmin sivutoimisen yrittäjän yritysmuotona on toiminimi, mutta muitakin vaihtoehtoja on tarjolla. Viimeisenä halusin vielä perehtyä yrittäjyyteen ja palkkatyöhön, niiden yhdistämiseen sekä palkkatyöstä yrittäjäksi siirtymiseen. Lähes jokainen yrittäjä on aluksi toiminut työntekijänä ennen ryhtymistään yrittäjäksi. Perehdyin myös asioihin, jotka ovat yrittäjälle ja yrittäjähenkiselle ihmiselle tärkeitä, ja joita yrittäjäksi ryhtymisestä haaveilevalta henkilöltä mahdollisesti vaaditaan.

Teoriaosuuden toisessa osassa, luvussa kolme, perehdyin syvällisemmin sivutoimiseen yrittäjyyteen. Aluksi halusin selvittää, mitä on sivutoiminen yrittäjyys ja miten se määritellään. Tämän jälkeen minua kiinnostivat sivutoimisen yrittäjyyden ja yrittäjyyden erot, onko niitä paljon ja kuinka suuria ne ovat. Koin myös tärkeäksi selvittää, miksi ihmiset päätyvät sivutoimisiksi yrittäjiksi päätoimisen yrittäjyyden sijaan. Lopuksi perehdyin vielä sivutoimiseen yrittäjyyteen ja verotukseen. Vaikka tietoa olikin osin ylläoleviin kysymyksiin vaikea löytää, koin, että sain vastaukset kaikkiin minua kiinnostaviin sivutoimiseen yrittäjyyteen liittyviin kysymyksiin.

Teoriaosuuksien jälkeen käyn läpi tutkimuksen tekemistä, tutkimuksen toteutusta ja sitä miten tutkimuksessa käytetyt haastattelukysymykset syntyivät. Lopuksi esittelen vielä tutkimukseen osallistuneet sivutoimiset yrittäjät. Tutkimuskysymykseen etsittiin vastauksia kvalitatiivisena

tutkimuksena toteutetulla haastattelututkimuksella sekä kirjoitetuista lähteistä. Haastattelukysymysten pohjalta halusin löytää vastauksia sivutoimisen yrityksen perustamiseen, sivutoimisena yrittäjänä toimimiseen, sen kannattavuuteen sekä sivutoimisen yrittäjän näkemyksiä ajanhallinnasta. Tutkimuksessa haastattelin kahta sivutoimista yrittäjää. Haastateltavat sivutoimiset yrittäjät olivat eri elämäntilanteissa, mikä antoi myös lisää erilaista perspektiiviä tutkimukselle.

2 YRITTÄJYYS, MITÄ SE ON?

2.1 Yrittäjyys ja yritystoiminta

Yrittäjä luo itse itselleen työpaikan, ja myös mahdollisesti työllistää muita ihmisiä. Yrittäjällä on vapaus itse päättää missä ja milloin hän työtään tekee, kuitenkin huomioimalla asiakkaat ja heidän tarpeensa. Yrittäjä on itse vastuussa yrityksensä menestyksestä ja hän vaikuttaa itse suoraan omaan ansioonsa. (Nettinappi 2009 – 2015 .) Parkkinen (1999,10) määrittelee lyhyesti yritystoiminnan näin: ” prosessi, jolla ihmisen luovuus jalostetaan tuotteiksi ja markkinoidaan asiakkaille”. Yrittäjäksi ryhtymisen perustana on liikeidean kehittäminen tai yritysidean ostaminen.

Vuonna 2014 Suomessa oli 363 587 yritystä. Näistä yrityksistä 99,1% on pienyrityksiä, eli nämä yritykset työllistivät vuonna 2013 alle 50 henkilöä. Pienet ja keskisuuret yritykset ovat Suomessa luoneet eniten uusia työpaikkoja viimeisen kymmenen vuoden ajan. Yritykset jaetaan neljään eri kokoluokkaan henkilöstömäärän mukaan. Yritykset, jotka työllistävät alle kymmenen henkilöä ovat mikroyrityksiä, alle 50 henkilöä työllistävät yritykset ovat pienyrityksiä, keskisuuret yritykset työllistävät 50 – 249 henkilöä. Edellä mainittuihin kokoluokkiin sijoittuvista yrityksistä voidaan puhua myös pk-yrityksinä. Yli 250 henkilöä työllistäviä yrityksiä kutsutaan suuryrityksiksi. (Yrittäjät, 2015a.) Suomen yrityksistä vain 583 (0,1%) on suuryrityksiä (Tilastokeskus).

2.2 Yritystoiminnan tunnuspiirteitä

Seuraavaksi esittelen muutamia yritystoiminnalle mielestäni tärkeitä tunnuspiirteitä. Nämä tunnuspiirteet pitäisi jokaisen yrittäjän tiedostaa omasta yrityksestään.

Liikeidea

Liikeidea on yrityksen perusajatus ja vastaa kysymyksiin miten, mitä ja kenelle (Nettinappi 2009 – 2015). Pyykkö (2011, 37) tarkentaa, että liikeideasta pitää selvittää kohderyhmä, tarjonta, toimitustapa ja imagotavoite, jotka vastaavat edellä esitettyihin kysymyksiin. Liikeidean löytämiselle on erilaisia tapoja. Siinä voi hyödyntää omaa osaamista, jonka lähteitä voivat olla esim. harrastukset tai koulutus.

Hyödyntämällä jo olemassa olevia ideoita ja jalostamalla niitä voi myös löytää liikeidean. Muita liikeidean lähteitä voivat mahdollisesti olla uuden innovaation keksiminen, esim. uuden tuotteen kehittäminen, tai uusien tarpeiden luominen asiakkaille. Yrittäjä voi myös ostaa jo olemassa olevan yrityksen tai ryhtyä franchising- tai agenttuuriyrittäjäksi. (Meretniemi & Ylönen 2009, 20 – 21.) Puustinen (2006, 39) toteaa, että liikeidean ei tarvitse olla edes hyvä, ei omaperäinen eikä uusi, vaan tärkeintä on, että se toimii. Jotta liikeidea toimii, tarvitaan tuote tai tuotteita, ja vielä parempaa olisi, jos tuote erottuisi jotenkin muista. Täysin uusien tuotteiden lanseeraaminen on kuitenkin vaikeampaa kuin jo olemassa olevien tuotteiden kehittäminen (Puustinen 2006, 39). Parkkinen (1999, 12) on samoilla linjoilla Puustisen kanssa, mutta hän kuitenkin vielä lisää, että jo olemassa olevalla tuotteella voi olla suurikin arvo, kun idea otetaan käyttöön jossain missä sitä ei vielä ole. Voidaan siis todeta, että tuotteen arvo on sidoksissa markkinoihin eli asiakkaisiin (Parkkinen 1999,12).

Liikeidea on myös tärkeä siitä syystä, että rahoittajat tietävät liikeidean luettuaan, mitä liiketoimintasuunnitelma pitää sisällään. Liikeidea on myös hyvä työkalu suurissa organisaatioissa. Sen avulla alaiset pystyvät sisäistämään yrityksen ja sen toiminnan. (Husso 2015, 25.) Liikeidean pitää olla tiivis, joten ideana onkin, että sen pystyy kertomaan kahdella tai kolmella ymmärrettävällä lauseella (Pyykkö 2011, 19).

Liiketoimintasuunnitelma

Liiketoimintasuunnitelma on kirjoitettu esittely uuden yrityksen toiminnasta. Sen tarkoituksena on luoda liikeidean pohjalta yrityksen visio ja strategia. (Puustinen 2006, 59.) Liiketoimintasuunnitelmaan kannattaa panostaa, sillä hyvä liiketoimintasuunnitelma toimii yrityksen käsikirjana, mutta samalla auttaa yrittäjää saamaan uudelle yritykselle rahoituksen. Sitä tarvitaan myös, jos yrittäjä aikoo hakea starttirahaa tai yritystukia ELY-keskuksesta tai TE-toimistosta. (Onnistuyrittäjänä 2015.) Liiketoimintasuunnitelman keskeinen sisältö on: liikeidea, yrittäjän vahvuudet, tuotteet ja palvelut, asiakkaat ja markkinat, käytännön järjestelyt, rahoituslaskelma ja kannattavuuslaskelma (Yritys-Suomi). Kun liiketoimintasuunnitelma on tehty, aletaan sitä apuna käyttäen miettiä toimiiko yrittäjä yksin vai palkkaako henkilöstöä, mistä yritykselle saadaan toimitilat, vuokrataanko vai toimitaanko kotona, tarvitaanko alihankintaa ja jos tarvitaan niin mistä sellainen löytyy. Tämä kaikki on hyvä tehdä ennen aloittamista. (Parkkinen 1999, 114.)

Ennen virallista perutamispäätöstä kannattaa toteuttaa vielä markkinatutkimus. Sen voi toteuttaa haastatteluilla, tilastojen perusteella tai kyselylomakkeilla. (Meretniemi & Ylönen 2009, 22.) Myös kilpailutilanne on hyvä selvittää ennen perustamista. Siinä voi käyttää apuna kilpailu- ja kilpailija-

analyysia. Tämän analyysin avulla pyritään löytämään vastaukset seuraaviin kysymyksiin: Ketkä ovat kilpailijoitani, miten kilpailijoiden myynti on kehittynyt edellisinä kolmena vuotena, kilpailevan yrityksen vahvuudet, sekä vastaavasti heikkoudet, mihin suuntaan kilpailijoiden toiminta on kehittymässä, miten kilpailu kehittyy tulevaisuudessa, sekä johtopäätöksiä saaduista vastauksista. (Raatikainen 2012, 91.) Kinkki, Hulkko & Mäkinen (1999, 29) lisäävät, että ennen yrityksen perustamista on myös hyvä selvittää kilpailevien yritysten määrä ja sijainti lähialueella, sekä kuinka identtisiä kilpailijan tuotteet ovat oman yrityksesi tuotteisiin.

Liiketoimintamalli

Liiketoimintamalli on hyvä tehdä yritystä perustaessa. Se kertoo koko yrityksen strategian ja miten sitä toteutetaan. Liiketoimintamallin yhteyttä strategiaan voidaan esitellä siten, että se on pelisuunnitelma, miten yrityksen visio saavutetaan. Strategiasta selviää, miten pärjäämme markkinoilla ja millä keinoin olemme kilpailijoitamme parempia. Liiketoimintamalli kuvaa visuaalisesti, miten yrityksen strategia toimii käytännössä sekä asiakkaiden, talouden että tuotannon osalta. Lyhyesti hyvä liiketoimintamalli on selkeä, elää yrityksen mukana ja eroaa kilpailijoiden toiminnasta. (Husso 2015, 85 – 86.)

2.3 Tärkeää yritystoiminnassa

Tässä kappaleessa syvennyttään yritystoimintaan ja käydään läpi yritystoiminnan kannalta tärkeitä asioita. Nämä on hyvä jokaisen yrittäjän käydä ajatuksella läpi siinä vaiheessa, kun yrityksen suunnittelusta siirrytään yrityksen perustamiseen.

Yritysmuodot

Kun liikeidea on selvillä ja yritystä aletaan perustaa, on tärkeää miettiä yritysmuotoa. Tulevan yrityksen toiminta vaikuttaa yritysmuodon valintaan. Myös pääoman määrä sekä yrityksen perustamiseen ja toimintaan vaikuttavien henkilöiden määrä vaikuttavat yritysmuotoon. (Yrittäjät.) Yritysmuotoja on viisi, joista tuleva yrittäjä valitsee sen, joka vastaa parhaiten tulevan yrityksen toimintaa. Yritysmuodot voidaan jakaa henkilöyhtiöihin ja pääomayhtiöihin. Henkilö- ja pääomayhtiöt eroavat toisistaan niin, että henkilöyhtiöissä yrittäjä vastaa yrityksen toiminnasta koko omaisuudellaan, kun taas pääomayhtiöissä yrittäjän riski koskee vain hänen yritykseen sijoittamaa pääomaa. (Kinkki ym. 1999, 60.)

Yksityisen elinkeinonharjoittajan eli toiminimen perustaminen sopii parhaiten henkilölle, joka toimii yrittäjänä pienellä mittakaavalla yksin tai perheensä kanssa (Yrittäjät). Toiminimellä toimittaessa yritys ja yrittäjä ovat periaatteessa sama asia. Yrittäjä voi liikuttaa rahaa vapaasti yritykseen ja yrityksestä ulos, kunhan muistaa merkitä tiedot kirjanpitoon. (Puustinen 2006, 97.)

Avointa yhtiötä perustaessa täytyy olla vähintään kaksi yrittäjää. Jokainen yrittäjä sijoittaa yhtiöön haluamansa summan pääomaa joko rahana tai mahdollisesti laitteina. Henkilöiden sijoittamien pääomien ei tarvitse olla keskenään yhtä suuria. (Kinkki ym. 1999, 63.) Avoin yhtiö on vaativa yhtiömuoto, sillä yhtiötä koskevat asiat vaativat yksimielisyyttä ja se myös edellyttää, että yhtiökumppaneilla on täydellinen keskinäinen luottamus. Virheet vaikuttavat niin omaan kuin yhtiökumppanin talouteen. (Puustinen 2006, 98.) Avoimessa yhtiössä yrittäjät laativat kirjallisen yhtiösopimuksen. Sopimuksessa määritellään esimerkiksi voitonjaosta. (Kinkki ym. 1999, 65.)

Kommandiittiyhtiö toimii samoin kuin avoin yhtiö, mutta kommandiittiyhtiössä pitää olla vähintään yksi ns. äänetön yhtiömies. Hän vastaa yrityksestä vain sijoittamansa pääomapanoksen suuruisella summalla. (Yrittäjät.) Samoin kuin avoimessa yhtiössä, myös kommandiittiyhtiössä on tehtävä kirjallinen yhtiösopimus. Sopimukseen kirjataan yhtiömiesten voitto-osuudet ja äänetön yhtiömies saa ensimmäisenä voitto-osuutensa. (Kinkki ym. 1999, 68.)

Osakeyhtiö on pääomayhtiö, joka syntyy kun omistajat sijoittavat yritykseen rahaa, eli ostavat yrityksen osakkeita (Yrittäjät). Osakeyhtiön voi muodostaa yksi henkilö tai suurempi joukko henkilöitä (Kinkki ym. 1999, 71). Osakepääoman pitää minimissään olla 2500€ yksityisellä osakeyhtiöllä (Yrityksen perustaminen.net 2013a). Osakeyhtiö on yhtiömuoto, joka pitää erillään osakkaan henkilökohtaisen talouden yrityksen varoista ja veloista. Näin ollen osakeyhtiössä on helpointa tehdä riskipäätöksiä juuri sen takia, ettei vaakalaudalla ole osakkaan koko omaisuus vaan vain hänen sijoittamansa pääoma. (Puustinen 2006, 100.) Yhtiön pitää nimetä hallitus, tilintarkastaja ja toimitusjohtaja, ja he kokoontuvat vuosittain yhtiökokouksessa. (Puustinen 2006, 100 – 101.)

Kun ollaan perustamassa osuuskuntaa pitää jäseniä olla vähintään yksi (Yrittäjät). Osuuskunnan tarkoituksena on toteuttaa taloudellista toimintaa, minkä avulla osuuskunta tukee jäsentensä taloutta ja elinkeinoa (Kinkki ym. 1999, 83). Puustinen (2006,102) lisää, että osuuskunnan tarkoituksena ei ole tavoitella voittoa. Jäsenet osallistuvat osuuskunnan toimintaan hyödyntämällä osuuskunnan palveluita (Kinkki ym. 1999, 83). Jäsen on vastuussa osuuskuntaan vain sijoittamansa pääoman verran, ja jos yritys tuottaa voittoa saa jäsen tietyn korvauksen pääomastaan. (Puustinen 2006, 102.) Kun henkilö

haluaa liittyä osuuskuntaan, hän maksaa osuusmaksun. Summa on kaikille jäsenille sama ja erotessaan henkilö saa osuusmaksunsa takaisin. (Kinkki ym. 1999, 83 – 84.)

Markkinointi

Liiketoimintasuunnitelman rinnalla kannattaa rakentaa markkinointisuunnitelmaa. Sen avulla tehdään oma yritys tunnetuksi ja tuodaan yrityksen tuotteet/palvelut asiakkaiden tietoisuuteen (Raatikainen 2012, 46). Husso (2015, 104) lisää, että nykyään markkinointi on kustannustehokasta ja monikanavaista. Sen ideana on herättää tunteita ja puhutella kohderyhmiä. Markkinoinnin avulla pyritään selvittämään yrityksen asiakasryhmät ja mahdollisia keinoja tavoittaa ne. On myös tärkeää saada selville asiakkaiden tarpeet, miten nykyiset tuotteet/palvelut sopivat asiakkaiden tarpeisiin, pitääkö niitä kehittää vai luoda kokonaan uusia. Tähän hyvänä keinona toimii markkina- tai markkinointitutkimuksen teko. (Raatikainen 2012, 46.)

Markkinointi voidaan jakaa ulkoiseen ja sisäiseen markkinointiin. Ulkoisen markkinoinnin avulla asiakas saadaan kiinnostumaan ja vierailemaan yrityksessä. Se pitää sisällään mainonnan, myyntityön ja myyinnedistämisen. Sisäisen markkinoinnin avulla taas asiakas saadaan palaamaan takaisin. Sen tarkoituksena on luoda henkilökunnasta asiakaskeskeisiä. (Kinkki ym. 1999, 187.)

Yrittäjän on tärkeää tuntee markkinoinnin kilpailukeinot ja tietää oman liikeideansa markkinointistrategia. Yrityksen kilpailukeinoja voivat olla: tuote, palveluprosessi, asiakkaat ja henkilöstö, hinta, markkinointiviestintä, jakelu ja saatavuus, yritys ympäristö = markkinointimix. Kun yrityksen omat vahvuudet ja heikkoudet ovat selvillä, on markkinoilla helpompi pärjätä. (Raatikainen 2012, 46.)

Aloittavan yrittäjän on myös hyvä olla perillä markkinointiin liittyvistä lainsäädännöistä. Kauppa-, kuluttajansuoja- ja tuotevastuulait kannattaa tehdä itselle selväksi jo heti alussa. On myös hyvä perehtyä tuoteturvallisuuteen ja toimialakohtaisiin säädöksiin. (Raatikainen 2012, 47.)

Yrityksen rahoitus ja kirjanpito

Uuden yrityksen perustamiseen tarvitaan aina rahaa, ja sen tarve tulisi selvittää jo yrityksen suunnitteluvaiheessa. Perustamishankintoihin tarvittavan rahasumman lisäksi, rahoituksen olisi hyvä kattaa myös yrittäjän yksityiskulut ja yrityksen toiminta noin puolesta vuodesta vuoteen toiminnan aloittamisesta. Yrittäjän kannattaakin laskea tarkasti, paljonko hän tarvitsee käyttöpääomaksi juoksevia kuluja varten, ja paljonko alkupääomaa kaluston ja koneiden hankintaan. Kuluja alkaa uudelle yritykselle kertyä jo heti perustamisen jälkeen, mutta on hyvä varautua siihen, että kassaan alkaa tulemaan rahaa mahdollisesti vasta esimerkiksi puolen vuoden jälkeen. Saadakseen vierasta pääomaa yritykseensä, on yrittäjän itse sijoitettava yritykseensä. Rahoitusta hankittaessa pitää yrittäjällä olla hyvä liiketoimintasuunnitelma, totuudenmukainen kannattavuuslaskelma, riittävästi omaa pääomaa sijoitettuna yritykseen ja vahva luotto omaan liikeideaan. Ulkopuoliset sijoittavat ovat kiinnostuneita yrityksen kannattavuudesta ja mahdollisista siihen liittyvistä riskeistä. (Meretniemi & Ylönen 2009, 76.)

Yrittäjällä on monta eri rahoitusvaihtoehtoa. Näitä ovat mm. pankkilaina, starttiraha, oma pääoma, Tekes-rahoitus, Keksintösäätiön rahoitus, TE-keskuksen tuet, Finpron tuki, Sitran rahoitus, yksityiset sijoittajat, Finveran takaukset ja lainat. Näistä tärkein on yleensä ehdottomasti oma pääoma, sillä mitä suurempi oma pääoma yrityksellä on, sitä helpompaa on yrittäjän saada ulkopuolisia sijoittajia mukaan. Pankit taas vaativat nykypäivänä lähes aina vakuuden myöntämälleen lainalle. Nämä voivat olla joko reaaliomaisuutta tai takauksia. Laina-aika on yleensä vuodesta viiteen vuoteen, mutta poikkeuksia toki on. Finvera on valtion erityisrahoitusyhtiö. Se pyrkii tukemaan suomalaisia yrityksiä kotimaassa sekä edistämään kansainvälistymistä ja vientitoimintaa. Finvera tekee yritystutkimuksen, minkä pohjalta voi saada rahoituksen. Starttirahaa on mahdollista saada työvoimatoimistoilta. Se on tarkoitettu yrittäjäksi alkaville ja työttömille työnhakijoille. (Meretniemi & Ylönen 2009, 77 – 82.) Starttiraha rakentuu perustuesta, joka on 32,68 euroa/päivä 2013 ja siihen on lisäksi mahdollista saada lisäosa. Lisäosan suuruus vaihtelee TE-toimiston harkinnan mukaan ja sen suuruus on maksimissaan 60% perustuesta. (TE-palvelut 2013.) TE-Keskukset myöntävät tukia esimerkiksi yrityksen alkuvaiheen markkinointi- tai palkkakustannuksiin. Tuen saamisen ehtona on, että yrittäjä ei ole hakenut yritykselle starttirahaa. (Meretniemi & Ylönen 2009, 84.)

Uutta yritystä perustaessa on jo heti alkuvaiheessa hyvä miettiä, hoitaako yrittäjä kirjanpidon itse vai ulkoistetaanko se. Samalla kannattaa myös ottaa selvää, mitä kaikkia vakuutuksia yritykselle pitää hankkia. (Meretniemi & Ylönen 2009, 32.) Kaikki yritykset ovat Suomessa velvollisia pitämään kahdenkertaista kirjanpitoa, mutta laki ei pakota ammatinharjoittajia sitä toteuttamaan. Kahdenkertainen kirjanpito tarkoittaa, että tilit kirjataan niin, että yrityksen käyttämät varat (Debet) vastaa aina yritykseen tulevia varoja (Kredit). (Karjalainen 2013, 100.) Kirjanpidon toteuttamisesta on kirjanpitolaissa ja

asetuksessa säännökset. Näiden lisäksi kirjanpitoa ohjaavat myös elinkeinoverolaki ja yritysten verotusta koskevat lait. Ensisijaisesti kirjanpito on tarkoitettu yrityksen ja yrittäjän käytettäväksi, mutta se tehdään myös muita varten. Ilman selkeää ja todenmukaista kirjanpitoa yritys voi joutua vaikeuksiin. Kirjanpito pitää sisällään yrityksen omaisuuden, menot, tulot, velat ja omat varat. Edellämainittujen pohjalta selviää yrityksen maksuvalmius, taloudellinen asema ja vakavaraisuus. (Meretniemi & Ylönen 2009, 140.)

Vakuutukset

Uuden yrittäjän pitää selvittää tulevan yrityksensä vakuutustarpeet mahdollisimman tarkasti ja jo hyvissä ajoin. Jokaisen yrityksen vakuutustarpeet ovat yksilölliset ja kannattaa tutustua huolellisesti siihen, mitä vakuutuksia yritys ja mahdollinen henkilökunta tarvitsevat. Eikä yrittäjän sovi unohtaa myöskään omia vakuutuksiaan. On myös kannattavaa kilpailuttaa vakuutusyhtiöt. (Meretniemi & Ylönen 2009, 88 – 89.) Yritystä koskevia vakuutuksia ovat vahinkovakuutus, oikeusturvavakuutus, vastuuvakuutus, tuotevastuuvakuutus ja keskeytysvakuutus (Meretniemi & Ylönen 2009, 90 – 91).

On tärkeää, että yrittäjä vakuuttaa myös itsensä. Seuraavat vakuutukset koskevat yrittäjiä. Kaikkien yrittäjien pitää ottaa lakisääteinen yrittäjän eläkevakuutus eli YEL-vakuutus. Ainoat ehdot vakuutuksen saamiseksi ovat 18—68 vuoden ikä, se että yritys on toiminut 4kk yhtäjaksoisesti eikä yrittäjä kuulu minkään muun eläkelain piiriin. Tämä vakuutus pitää ottaa yrityksen oltua toiminnassa kuusi kuukautta. (Meretniemi & Ylönen 2009, 92.) Alle 53-vuotiaan YEL-vakuutusmaksu on vuonna 2016 23,6% tuloista ja yli 53-vuotiaan 25,1% tuloista (Veritas 2016a). Tapaturmavakuutuksen ottamista kannattaa myös vakavasti harkita, sillä yrittäjät itse eivät kuulu lakisääteisen tapaturmavakuutuksen piiriin (If vakuutusyhtiö 2016a.) Yrittäjän kannattaa myös harkita liittymistä johonkin yrittäjien työttömyyskassaan. Tämän on tarkoitus turvata yrittäjän toimeentulo mahdollisen yritystoiminnan lopettamisen tai loppumisen jälkeen. (AYT yrittäjien työttömyyskassa.)

Palkansaajia koskevia vakuutuksia ovat: TyEL eli työeläketurvan hoitomaksu (Veritas 2016b). Lakisääteinen tapaturmavakuutus taas vaaditaan kaikille työsuhteessa oleville työntekijöille (Yrittäjät 2015b). Ryhmähenkivakuutus pohjautuu yleissitoviin työehtosipimuksiin ja sen maksun suuruus vuonna 2016 on 0,066% palkkatuloista. (IF-vakuutusyhtiö 2016b.) Edeltävä ja työttömyysvakuutusmaksu maksetaan tapaturmavakuutuksen yhteydessä. Työttömyysvakuutusmaksu on vuonna 2016 1,15% työntekijän palkasta (Veronmaksajat).

2.4 Yrittäjyyden ja palkkatyön yhdistäminen

Tässä osiossa pohdin itse yrittäjää, mitä yrittäjältä vaaditaan ja millaista on muuttua palkkatyöläisestä yrittäjäksi. Yrittäjän arvot ja motiivit ovat yrityksen perustamisessa tärkeitä, sillä ne vaikuttavat suuresti myös yritystoimintaan. Toisessa alaluvussa taas puhutaan sisäisestä yrittäjyydestä. Sisäinen yrittäjä on loistava työntekijä, ja merkittävä kysymys onkin, miten sisäinen yrittäjä voisi siirtyä ulkoiseksi yrittäjäksi.

2.4.1 Arvot ja motiivit

Yrittäjän omat arvot vaikuttavat vahvasti itse yritykseen, sen toiminta-ajatuksen, visioon ja missioon. Arvot myös vaikuttavat vahvasti yrityksen kulttuuriin. Omien arvojen ei siis tulisi olla suuressa ristiriidassa yritystoiminnan arvojen kanssa. Kun yrittäjä on suunnittelemassa yrityksen perustamista, on tärkeää jo siinä vaiheessa miettiä, mitkä arvot ovat tärkeitä ja miten ne näkevät liiketoiminnan eri osalualueissa. (Pyykkö 2011, 77 – 78.)

Kun yritys on kirjannut arvot, joiden avulla se lähtee toimintaansa toteuttamaan, on tärkeää pitää niistä kiinni. Noudattamalla arvoja vaikutetaan yrityksen tiimihenkeen, sekä annetaan yrityksestä positiivinen ja luotettava kuva niin kilpailijoille, asiakkaille kuin muille sidosryhmille. Työntekijälähtetilas oli vuoden 2015 trendi. Tämä tarkoittaa, että työntekijä edustaa yritystä sosiaalisessa mediassa ja henkilö, joka on sisäistänyt yrityksen arvot, on parasta mahdollista mainosta yritykselle. (Hesso 2015, 28—29.)

Yrittäjäksi ryhtyvistä ihmisistä moni kertoo motiivaatiotekijöitään olevan halu työskennellä vapaasti ja mahdollisuus toimia riippumattomasti (Rinne 2012). Aina kannattaa yrittää -diasarja (Yrittäjät 2015c.) vielä lisää, että monilla yrittäjillä motiivina yrittäjäksi ryhtymiselle on ollut halu menestyä ja toteuttaa itseään, arvostus ja vaikutusvalta, mahdollisuus jatkaa suvun perinteitä ja mahdollisuus tuloksen tekoon.

2.4.2 Sisäinen yrittäjyys

Yrittäjyys on ajattelutapa, toimintatapa ja suhtautumistapa työn tekemiseen. Sisäinen yrittäjyys on taas yrittäjämäistä toimintaa toisen ihmisen alaisuudessa. Sen avulla pyritään tekemään organisaatiosta entistä voimakkaampi. (Koiranen 1993, 62 – 63.) Parkkisen (1999, 21) mukaan taas sisäistä yrittäjyyttä

ei ole olemassakaan vaan kyseisen määritelmän pitäisi olla henkilöstön yritteliäisyys. Kuitenkin Parkkinen (1999, 21) toteaa, että jos yrityksessä on paljon työntekijöitä, jotka ajattelevat ja suhtautuvat yritykseen niin kuin olisivat itse yrittäjiä, se tuo yritykselle suuren etuuden voimavarana.

Toimintaan sitoutuminen on sisäisessä yrittäjyydessä arvostettua. Hyvin tyypillistä sisäisessä yrittäjyydessä on toimia asiakkaan tarpeiden pohjalta, mikä tarkoittaa, että palveluhenkisyys on hallinnointia tärkeämpää. Ne organisaatiot, jotka kokevat haasteekseen muutoksen hallintokulttuurista palvelukulttuuriin, eivät Koirasen mukaan voi ohittaa sisäisen yrittäjyyden ideaa toiminnassaan. (Koiranen 1993, 132.)

Menestyessään ulkoinen yrittäjä kokee palkituksi tulemisen monella eri tavalla. Rahallinen tulos on palkitsevaa niin sisäisesti kuin ulkoisesti yrittäjälle. Ulkoisesti rahallinen palkkio mittaa yrityksen menestymistä ja taas sisäisesti mielihyvä toimii palkkiona. (Koiranen 1993, 134.) Ongelmana onkin, miten palkitaan sisäistä yrittäjyyttä. Sisäinen yrittäjä kuitenkin parhaassa tapauksessa tekee yhtä suuren työn kuin ulkoinen yrittäjä, mutta koska sisäinen yrittäjä ei omista yritystä hän ei saa varsinaista palkkiota yrityksen menestyksestä. Koirasen (1993, 134) mukaan sisäinen yrittäjä kuitenkin saa mielihyvää yrityksen menestyksestä, ja mielihyvän tunne toimiikin usein hyvänä motivaation lähteenä. Sisäisen yrittäjän palkitseminen on kuitenkin tärkeää, sillä sen avulla yritys näyttää, että se arvostaa sisäisen yrittäjän työpanosta yritykselle. Kallio (2002, 47) toteaa, että sisäiseltä yrittäjältä löytyy usein paljon samoja piirteitä kuin yrittäjältä ja ammattijohtajalta. Näin ollen sisäisellä yrittäjällä olisi hyvät resurssit perustaa oma yritys. Eri asia onkin, haluaako hän ryhtyä yrittäjäksi.

3 SIVUTOIMINEN YRITTÄJÄ

3.1 Määritelmä

Vuonna 2008 sivutoimisia yrityksiä oli 28% Tilastokeskuksen yritysrekisterin yrityksistä (Työ- ja elinkeinoministeriö 2011). Lith (2010) taas toteaa, että melkein puolet Suomessa toimivista yrityksistä on sivutoimisia. Sivutoimisena yrittäjänä toimii henkilö, joka saa pääasiallisen elantonsa jostain muuta kautta kuin itsenäisenä yrittäjänä toimimisesta, mikä tarkoittaa, että sivutoiminen yrittäjä voi olla opiskelija, palkansaaja tai eläkeläinen. Myös työttömyyskorvausta saavan henkilön on mahdollista jossain määrin tiettyjen ehtojen puitteissa toimia sivutoimisena yrittäjänä. Sivutoimista yrittäjyyttä voi myös harjoittaa kausiluontoisesti tai osa-aikaisesti eli henkilö voi toimia sivutoimisena yrittäjänä silloin, kun hänelle se parhaiten sopii, esimerkiksi käsityöalalla sesonkiaikoina. Pääasiassa sivutoimisina yrittäjinä toimivat palkansaajat, mutta viime vuosina myös eläkkeelle siirtyneet henkilöt ovat alkaneet perustamaan pieniä yrityksiä. Pääasiassa kaikki sivutoimiset yritykset ovat yksityisiä toiminimiyrityksiä, mutta poikkeuksiakin löytyy. (TEK Tekniikan akateemiset 2016.) Joissakin ammateissa sivutoiminen yrittäjyys on luonteva tapa siirtyä päätoimiseen yrittämiseen. Näitä ovat esimerkiksi korkeasti koulutetut ammatit sekä kääntäjän ja tulkin työt. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2008.)

Sivutoimisella yrittäjällä on yleensä pohjalla ennen yrittäjyyttään palkkatyö. On myös mahdollista, että henkilö, joka on toiminut päätoimisena yrittäjänä, saattaa muuttua tilapäisesti sivutoimiseksi yrittäjäksi. Tällaisissa tilanteissa kyseessä voi olla varhaiseläkkeelle siirtyminen tai mahdollisesti toimeentulon vaihtelu. Vastaavasti on yleisempää, että opiskelijasta tai työttömästä tulee päätoiminen yrittäjä sen sijaan, että he päättäisivät ryhtyä sivutoimiseksi. (Akola, Heinonen, Kovalainen, Pukkinen & Österberg 2007, 103 – 104.)

3.2 Sivutoimisen yrittäjän ja päätoimisen yrittäjän erot

Suurin ero sivutoimisen yrittäjän ja päätoimisen yrittäjän välillä on, että sivutoimisella yrittäjällä on mahdollisuus yrittäjänä työskennellessään saada työttömyysetuutta. Tätä mahdollisuutta ei ole päätoimisella yrittäjällä. Haasteellista tästä tekee se, milloin yrittäminen voidaan katsoa sivutoimiseksi. Ohjeistukseksi on annettu, että yrittäjyys on sivutoimista, kun henkilö on toiminut yrittäjänä

kokoaikatyön ohessa vähintään 10kk, tai jos yrityksen vaatima työmäärä ei ole este kokoaikatyön ottamiseksi. Alkavaa yrittämistä voidaan pitää sivutoimisena yrittämisenä silloin, kun työn määrä on vielä vähäistä. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2011.) Joskus yrityksen toiminta voi olla kausiluonteista, eli yrittäjä tarvitsee sesonkikauden ulkopuolella muita tuloja, joten sivutoiminen yrittäjyys on tässä tilanteessa hyvä ratkaisu. Motiivina sivutoimisella yrittäjällä voi olla mielekkään tekemisen löytäminen elämään tai raha. (Yrityksen-perustaminen 2013b.)

Sivutoimiset yritykset voivat myös olla ns. yhtiömuotoisia tiimiyrityksiä, eli yhtiön omistajat ohjaavat satunnaisia sivutulojaan kyseisen yrityksen kautta. Tämä on työnteettäjälle sekä tulonsaajalle helppoa ja edullista. Yksittäiset osa-omistajat toimivat yrityksessä vain satunnaisesti, mutta sivutoimisen yrityksen piirissä tehty kokonaistyöpanos saattaa muodostaa useita henkilötyövuosia. (Varamäki, Sorama, Salo & Heikkilä 2011, 19.)

Sivutoimisen yrityksen elinkaari on päätoimiseen yritykseen verrattuna keskimääräisesti lyhyempi. Ensimmäisen vuoden aikana melkein 40% sivutoimisista yrityksistä lopettaa, kun taas noin kolme neljästä päätoimisesta yrityksestä jatkaa. Syy sivutoimisten yritysten alttiuteen lopettaa yritystoiminta voi olla ns. kertakäyttöyritysten eli lyhytaikaisiksi tarkoitettujen yritysten tai yksittäisiä projekteja varten perustettujen yritysten toiminnan loppuminen. Syynä voi myös olla palkansaajan halu kokeilla yrittäjyyttä, mutta jos saadut kokemukset eivät välttämättä olekaan vastanneet odotuksia, on päädytty lopettamaan yritystoiminta ja jatkamaan palkkatyötä. (Lith 2010.)

Palkansaaja ei ole velvollinen ilmoittamaan sivutoimisesta yrittäjyydestään työnantajalleen, ellei siitä ole erikseen sovittu työntekijän ja työnantajan välillä. Poikkeuksena tässä ovat virkamiehet. Pääsääntöisesti työntekijällä on oikeus vapaa-ajallaan tehdä toista työtä tai toimia sivutoimisena yrittäjänä. (Tekniikan akateemiset, TEK 2016.) Työnantajaa kohtaan on silti kohteliasta ilmoittaa ajatuksistaan ryhtyä sivutoimiseksi yrittäjäksi, vaikka yritystoiminnalla ei olisi mitään yhteisiä piirteitä päätyön kanssa. Näin välttää mahdollisilta yhteentörmäyksiltä. (Remes 2015.) Kuitenkin Työsopimuslaissa sanotaan, että työntekijä ei saa työsuhteen aikana harjoittaa sellaista toimintaa, mikä voisi vahingoittaa työnantajaa. Näihin voidaan lukea kilpaileva toiminta tai sellaisen suunnittelu. Tässä ajetaan takaa sitä, että työntekijä ei saa käyttää hyödyksi työnantajansa yritystoimintaa omassa yritystoiminnassaan tai sen suunnittelussa. Työsuhteen aikana tapahtuvan kilpailevan toiminnan kieltäminen on aina tapauskohtainen ja se on yleensä voimassa vain työsuhteen ajan, elleivät työntekijä ja työnantaja ole erikseen tehneet kilpailukieltosopimusta koskien työsuhteen päättymisen jälkeistä aikaa, kuitenkin maksimissaan kuusi kuukautta. Kilpailukieltosopimuksen avulla työnantajan on mahdollista turvata

yrittäjänsä. Jos työnantaja on halunnut tehdä vielä kilpailukieltosopimuksen työsuhteen päättymisen jälkeiselle ajalle, pyrkii työnantaja tällä varmistamaan omalle yritykselleen mahdollisuuden tehdä ratkaisuja, joista entinen työntekijä ei ole tietoinen. Kilpailukieltosopimus voidaan myös kirjoittaa kestäväksi vuoden työsopimuksen päättymisestä, jos työntekijä saa siitä kohtuulliset korvaukset. Sopimus on mahdollista tehdä vain painavan syyn nojalla. (Tekniikan akateemiset, TEK 2016.) Gruenertin [1999] teettämä tutkimus kuitenkin osoitti, että vain n. 9% sivutoimisista yrittäjistä työskenteli sivutoimisena yrittäjänä palkkatyöhönsä liittyvällä alalla. Pääasiassa sivutoimiyrittäjät eivät siis hakeudu alalle, jolla on jokin yhteys heidän palkkatyöhönsä. (Varamäki 2011, 21.)

3.3 Miksi sivutoimiseksi?

Sivutoimiseksi yrittäjäksi ryhtyminen on hyvä keino aloittaa uusi ura opiskelun tai palkkatyön ohessa. Siinä on myös pienemmät riskit kuin päätoimiseksi yrittäjäksi ryhtyessä, koska sivutoimisena yrittäjänä on mahdollista pitää yritykset menot pieninä, mikä taas heijastuu laskutusten pitämiseen kohtuullisina. Sivutoimisen yrittäjyyden kautta on myös matalampi kynnys muuttaa yritystoiminta tulevaisuudessa päätoimiseksi. Näin yrittäjällä on jo kokemusta yrittämisestä, pienemmällä mittakaavalla tosin. (Yrityksen perustaminen 2013b.) Sivutoimisen yrityksen perustaminen voi olla mielekästä vapaa-ajan tekemistä ja bonuksena siitä voi vielä ansaita lisätuloja (Remes 2015).

Palkka- ja yrittäjätuloja saavat sivutoimiset yrittäjät ovat useimmiten hyvätuloisia. Heidän keskimääräiset kokonaistulonsa voivat olla jopa paremmat kuin päätoimisilla yrittäjillä ja keskimäärin suuremmat kuin muilla pelkästään palkkatyötä tekevillä. Selvitysten mukaan pelkästään päätoimisesta palkkatyöstään sivutoimiset yrittäjät tienaaavat enemmän kuin palkansaajat keskimäärin. (Lith 2010.) Tähän voi vaikuttaa sivutoimisen yrittäjän asenne työntekoa kohtaan ja halu menestymiseen, vaikka rohkeutta ei välttämättä olekaan ryhtyä päätoimiseksi yrittäjäksi.

Sivutoiminen yritysmuoto voi myös olla joillain toimialoilla tai pienillä paikkakunnilla pakollinen, sillä markkinoita ei ole, tai yritys ei ole taloudellisesti niin kannattava, että sitä voisi tehdä päätoimisesti. Pienillä paikkakunnilla ei yleensä ole kaikkia palveluita, joten perustamalla sivutoimisen yrityksen mahdollistaa myös lisää palveluita paikkakunnalle. Näissä tilanteissa sivutoiminen yrittäjä kuitenkin kasvattaa markkinoita. (Lith 2010.)

Gruenertin [1999] tekemä sivutoimisten yrittäjien ammatteja, ominaisuuksia sekä ansio- ja työsuhteita yrittämyyden ja palkkatyön välillä käsittelevä tutkimus osoittaa, että sivutoimisilta yrittäjiltä löytyy taitoja, joilla on sekä kysyntää että markkina-arvoa. Heillä on myös aikaa, joka on mahdollista käyttää sivutoimiyrityksen pyörittämiseen palkkatyön ohessa. Sivutoimiset yrittäjät ovat myös valmiimpia ottamaan riskejä, jotka viittaavat itsenäiseen ammatinharjoittamiseen. Kuitenkin työssään erityistaitoihin liittyviä valmiuksia saaneet henkilöt käyttävät mieluummin vapaa-aikansa perheensä kanssa kuin hankkimalla lisätuloja sivutoimiyrityksellä. (Varamäki ym. 2011, 20.)

Gruenertin [1999] julkaisema tutkimus paljastaa useita sivutoimisia yrittäjiä yhdistäviä tekijöitä. Sivutoimiset yrittäjät ovat keskimäärin korkeammin koulutettuja kuin palkkatyössä työskentelevät. Sivutoimisten yrittäjien keski-ikä oli myös neljä vuotta korkeampi kuin palkkatyössä keskimäärin olevien. Suurin ikäryhmä oli 35—44-vuotiaat (34%) ja seuraavaksi suurin ikäryhmä oli 45—54-vuotiaat (29%). Eroja löytyi myös sukupuolten väliltä, sillä miehiä oli sivutoimisista yrittäjistä melkein kaksi kertaa enemmän kuin naisia. (Varamäki 2011, 20.) Lithin (2010) mukaan päätoiminen yrittäjyys on silti miesvaltaisempaa kuin sivutoiminen yrittäjyys.

Sivutoimisena yrittäjänä toiminen on mahdollista hyvin erilaisissa elämäntilanteissa. Hyvänä esimerkkinä ovat kotiaidit, eläkeläiset ja opiskelijat. Kotiaideille se sopii loistavasti, sillä he voivat pyörittää yritystä kotona omien mahdollisuuksiensa mukaan, ja samalla he saavat lisätuloja sekä ylläpitävät ammattitaitoaan mahdollista työelämään palaamista varten. Eläkeläisille sivutoimisena yrittäjänä toiminen taas olisi loivempi lasku työelämästä pois jäämiselle. Sivutoimisen yrityksen perustaminen on myös vaihtoehto varhaiseläkkeelle jäämisen sijaan. Tämä sopii varsinkin heille, jotka eivät ole vielä valmiita jäämään pois työelämästä kokonaan. Näin he voivat työskennellä, mutta vapaammin. Eläköityviä ihmisiä myös kannustetaan sivutoimiseen yrittäjyyteen, sillä eläkeläisyrittäjillä on etuja, jotka vähentävät yritystoimintaan liittyviä riskejä. Yritystoiminnasta saadut tulot eivät esimerkiksi vähennä henkilön eläkettä, vaikka tosin saattavat lisätä verotettavien tulojen progressiota. Eläkevakuuttaminen on eläkeläisyrittäjälle vapaaehtoista, minkä ansiosta eläkeläisyrittäjän ei tarvitse maksaa yrittäjäeläkemaksuja. (Lith 2010.)

3.4 Sivutoiminen yrittäjä ja verotus

Jokainen sivutoimiseksi yrittäjäksi ryhtyvä henkilö toivoo saavansa tuloja toiminnastaan. Verottaja katsoo toiminimellä yrittäjäksi ryhtyvien henkilöiden tuloja kokonaisuutena, eli kaikki mitä yritys tienaa,

on myös yrittäjän tienestestä. Verottajan pitää tietää, onko yritystoiminta elinkeinotoimintaa velvoitteiden ja vähennysten takia. (Ensimetri.)

Jos sivutoimisen yrittäjän yritystoiminta on pienimuotoista eli vähäistä liiketoimintaa, määräytyy hänen tilikautensa liikevaihdon perusteella, onko yrittäjä verovelvollinen vai ei. Jos yrityksen tilikauden liikevaihto jää alle 10 000 euron, tätä kutsutaan vähäisen toiminnan rajaksi, jolloin sivutoiminen yrittäjä ei ole verovelvollinen. Vähäisen toiminnan rajaa on mahdollista soveltaa eri yritysmuotojen välillä, joten ei ole merkitystä, onko sivutoimisen yrittäjän toiminnan yritysmuotona itsenäinen elinkeinonharjoittaja, yhtiö tai yhtymä. Sivutoimisen yrittäjän on itse huolehdittava verojen ilmoittamisesta ja maksamisesta. Tilikausi on arvolisäverolain (AVL 208 a §) mukaan kalenterivuosi. Kuitenkin tilikauden on mahdollista olla myös alle tai yli 12 kuukautta. Silloin sivutoimisen yrittäjän liikevaihto määräytyy seuraavan laskutoimituksen avulla. Liikevaihto kerrotaan 12:llä ja jaetaan tilikauden kuukausien määrällä. (Vero 2016.)

Sivutoimisen yrittäjän pitää enakkoon arvioida, tulevatko hänen tulonsa ylittämään 10 000 euron rajan tulevalla tilikaudella. Jos sivutoimisen yrittäjän mielestä raja ylittyy, tulee hänestä verovelvollinen. Tässä tapauksessa sivutoimisen yrittäjän pitää tehdä Verohallinnolle perustamisilmoitus. Verovelvollisen pitää myös tehdä kausiveroilmoitus eli kertoa ilmoitettavat ja maksettavat verot itsenäisesti Verohallinnolle. Jos sivutoimiselle yrittäjälle käykin niin, että hän on arvoinut liiketoimintansa myynnin jäävän alle 10 000 euron tällä tilikaudella, mutta myynti ylittääkin 10 000 euron rajan, pitää hänen maksaa vero koko tilikauden myynnistä. (Vero 2016.)

Verovelvollisen on mahdollista saada huojennusta maksettavasta arvolisäverosta, jos hänen tilikauden (12kk) liikevaihtonsa on alle 30 000 euroa poislukien arvolisäveron osuus. Kuitenkin tilikauden aikana arvonlisävero maksetaan ja kausiveroilmoitus toimitetaan normaalisti verottajalle. Tilikauden viimeisen kuukauden aikana verovelvollisen on mahdollista toimittaa itse laskemansa huojennukseen oikeutetun määrän tiedot kausiveroilmoituksessa. Jos yrityksen liikevaihto on enintään 10 000 euroa, voi sivutoiminen yrittäjä saada huojennuksen koko tilikauden tilitettävästä verosta. Jos taas liikevaihto on enintään 30 000 euroa mutta yli 10 000 euroa, on sivutoimisen yrittäjän mahdollista saada osittainen huojennus. (Vero 2016.)

4 TUTKIMUKSEN TEKEMINEN

Tässä osiossa perehdytään lähemmin siihen, mitä on tutkimus ja mitä on haastattelututkimus, sen tekeminen, ja miten tässä opinnäytetyössä se toteutettiin. Luvussa käydään myös läpi, miten haastattelukysymykset syntyivät. Lopuksi esitellään tutkimukseen osallistuneet sivutoimiset yrittäjät.

4.1 Tieteellinen tutkimus ja haastattelututkimus

Tutkimuksen tarkoituksena on lisätä tietoa. Se on tarkoin suunniteltua ja tavoitteellista toimintaa.

Itse tutkimusprosessi voidaan jakaa seuraaviin kymmeneen vaiheeseen:

1. Tutkimuksen suunnittelu
2. Tutkimusongelman asettaminen ja tavoitteiden määrittely
3. Tutkimusstrategian teko
4. Aineiston keruu
5. Aineiston kuvaaminen ja tiivistäminen
6. Tutkimusaineiston analysointi ja päätelmien teko
7. Tulosten tulkinta ja johtopäätösten teko
8. Tulosten arviointi
9. Tulosten raportointi
10. Mahdollisen jatkotutkimuksen suunnittelu ja paluu kohtaan 1.

Pääasiassa kaikissa tutkimuksissa aineisto pitää kerätä itse alusta alkaen, mutta kannattaa silti pyrkiä hyödyntämään valmista havaintoaineistoa, jos sellaista vain löytyy. Tutkimukseen on mahdollista löytää valmista pohjatietoa aikaisemmista tutkimuksista tai alan julkaisuista. (Nummenmaa, Holopainen, Pulkkinen 2014, 13, 14, 21.)

Haastattelu on järjestelmällisen tiedonkeruun muoto. Tutkimushaastattelumuotoja on laadullisessa tutkimusmenetelmässä kolme. Ne ovat avoin haastattelu, lomakehaastattelu ja teemahaastattelu. Yleensä

tutkimushaastattelut tehdään yksilöhaastatteluna, mutta jokaista tutkimushaastattelutapaa on mahdollista käyttää myös ryhmähaastatteluissa. (Vilkkä 2005, 101.)

Avoimessa haastattelussa tutkimushaastattelu ei rakennu teemojen tai kysymysten pohjalta, vaan tutkimusongelmasta keskustellaan haastateltavan kanssa useasti ja haastateltava puhuu haastattelukerroilla aiheesta vapaasti. Tyypillisesti avoin haastattelu toteutetaan yksilöhaastatteluna ja sen perustana on synnyttää vuorovaikutusta haastateltavan ja haastattelijan välillä. (Vilkkä 2005, 104.)

Lomakehaastattelulle eli strukturoidulle haastattelulle ominaista on, että haastattelija päättää valmiiksi kysymysten muodon ja järjestyksen. Se ei kuitenkaan takaa, että haastateltava vastaa juuri siinä järjestyksessä, kuin haastattelija on ajatellut. Kun tutkimusongelma ei ole kovinkaan laaja ja tutkimuksen tavoitteet ovat rajatut, on lomakehaastattelu usein toimivin aineistonkeruumuoto. (Vilkkä 2005, 101.)

Yleisin tutkimushaastattelun muoto on teemahaastattelu. Sen tarkoituksena on poimia tutkimusongelmasta keskeiset teema-alueet tai aiheet, jotka ovat välttämättömiä tutkimusongelman vastauksen saamiseksi käsitellä. Teemahaastattelua on myös mahdollista käyttää määrällisessä tutkimuksessa. Teemahaastattelu on mahdollista toteuttaa yksilö- tai ryhmähaastatteluna. (Vilkkä 2005, 101 – 103.)

4.2 Tutkimuksen suunnittelu

Suunnitteluvaiheessa pyritään selvittämään, millainen tutkimus aiotaan tehdä, sekä millaiseen ongelmaan, seikkaan tai kysymykseen halutaan löytää vastaus. Tutkimusta suunniteltaessa on hyvä tutustua aikaisemmin tehtyihin vastaavanlaisiin tutkimuksiin, suunnitella tutkimuksen tekotapaa ja etsiä aiheesta julkaistua materiaalia. (Nummenmaa ym. 2014, 14.)

Tämä tutkimus sai alkunsa, kun haluttiin löytää vastaus seuraavaan kysymykseen:

- Sivutoimisen yrittäjän mahdollisuudet ja uhat.

Kun ongelma oli selvillä, aloin miettiä tutkimuksen toteutusta ja päädyin toteuttamaan tutkimuksen laadullisena tutkimuksena haastattelemalla sivutoimisia yrittäjiä. Näin saisin kysymyksiin täydentävät

vastaukset. Suunnitelmissa oli haastatella kahta – kolmea sivutoimista yrittäjää. Haastattelua varten päätettiin kehittää kymmenen kysymystä, jotka muokkautuivat teoriaosuutta kirjoittaessa. Koska haastatteluun vastanneilla sivutoimisilla yrittäjillä oli erilaiset taustat, päädyttiin lopulta esittämään seitsemän yhteistä kysymystä ja tämän jälkeen kaksi – kolme eri yrittäjälle erityisesti suunnattua kysymystä.

4.2.1 Kysymysten suunnittelu

Ensimmäisenä halusin selvittää haastateltavilta, miksi he ovat sivutoimisia yrittäjiä. Minua kiinnostaa kovasti sivutoiminen yrittäminen ja haastattelukysymyksillä halusinkin löytää vastauksia sivutoimisena yrittäjänä toimimisesta ja siitä miten sivutoimiset yrittäjät itse sen kokevat. Seuraavana kysymyksenä esitinkin, miten he jakavat työajan päätyön/opiskelun ja sivutoimien välillä, ja tämän jälkeen edelleen lisäkysymyksenä, miten energia ja tehokkuus jakautuvat kaiken työn keskellä. Mielestäni nämä kysymykset olisi jokaisen sivutoimisen yrittäjän tai sellaiseksi ryhtyvän hyvä selvittää ja miettiä jo valmiiksi etukäteen, ettei tulisi ajankäytöllisiä tai jaksamiseen liittyviä haasteita.

Koska sivutoiminen yrittäjyys ei vielä välttämättä ole kovin yleisessä tiedossa Suomessa, halusin kuulla, mistä haastateltavat olivat saaneet idean ryhtyä sivutoimiseksi yrittäjäksi ja oliko heillä mahdollisesti joku auttamassa siinä. Tästä muodostuikin nopeasti lisäkysymyksenä se, mitä haastateltavien perheet ajattelevat sivutoimisesta yrittäjyydestä. Yrittäjyydessä sekä sivutoimisisessa yrittämisessä on tärkeää saada kaikki tuki ja apu läheisiltä, joten oli mielenkiintoista kuulla, miten asia oikeasti menee. Halusin myös tietää haastateltavien omia ajatuksia sivutoimisen yrittämisen kannalta, ja tästä muodostuikin kysymys, siitä mitä he arvostavat sivutoimisessa yrittämisessä. Tämä kysymys paljastaa myös paljon vastaajan persoonallisuudesta.

Yrittäjäksi ryhtymisessä on aina riskinsä, mutta riskiä voi pienentää ns. harjoittelemalla ensin sivutoimisena yrittäjänä. Halusinkin kuulla haastateltavilta, miten he kokevat ajatuksen sivutoimisen yrittäjyyden muuttamisesta päätoimiseksi, ja siitä muodostuikin seuraava kysymys. Sivutoiminen yrittäminen toimii loistavana pohjana ja markkinatutkimuksena ennen mahdollista siirtymistä päätoimiseksi.

Päätin myös suunnata molemmille haastateltaville omat kysymykset, koska toinen toimi opiskelun ohessa yrittäjänä ja toinen taas päätyön ohessa. Opiskelun ohessa sivutoimisena työskentelevältä halusin

tietää, miksi hän on päätenyt opiskelemaan täysin erilaista alaa kuin mitä yritystoiminta on. Tästä muodostui lisäkysymyksenä, aikooko haastateltava jatkaa sivutoimisena yrittäjän myös valmistumisen jälkeen. Koska opiskelijoilla on usein haastava rahatilanne, minua kiinnosti tietää, miten haastateltava koki opiskelun ja sivutoimisen yrittämisen yhdistelmän ja voisiko hän suositella sitä muille opiskelijoille. Päätyön ohessa sivutoimisena työskentelevältä haastateltavalta kysyin onko päätyön lisäksi pakko tehdä jotain muuta vai onko se vapaaehtoista, sillä joskus sivutoiminen yrittäjyys tapahtuu ns. pakon edessä esimerkiksi rahallisista syistä. Yrittäjäksi ryhtymistä pidetään riskinä, joten halusin myös löytää vastauksen, miten sivutoiminen yrittäjyys eroaa päätoimisesta yrittäjyydestä riskin näkökulmasta ja esitin kysymyksen, pitääkö haastateltava sivutoimista yrittämistä riskinä.

Kaikki haastattelukysymykset muodostuivat helposti oman mielenkiinnon sekä teoriaosuuden kirjoittamisen ohessa.

4.3 Tutkimuksen toteutus

Tutkimus toteutettiin kvalitatiivisena tutkimuksena eli laadullisena tutkimuksena. Halusin saada mahdollisimman syvälliset ja kattavat vastaukset, joten päädyin toteuttamaan aineiston keruun haastattelututkimuksena teemahaastatteluna. Tutkimukseen oli haastavaa löytää sivutoimisia yrittäjiä.

Tutkimuksen tavoitteena oli saada lisää tietoa sivutoimisesta yrittäjyydestä, sen mahdollisuuksista ja uhista. Koska sivutoimisesta yrittäjyydestä on Suomessa vielä suhteellisen vähän tietoa, haluttiin tutkimuksen avulla lisätä tietoisuutta sivutoimisena yrittäjä toimimisesta ja sivutoimisen yrityksen perustamisesta.

4.3.1 Tutkimuksen teko ja analysointi

Tutkimus päädyttiin siis toteuttamaan kvalitatiivisena eli laadullisena tutkimuksena. Tällä tutkimusmenetelmällä on mahdollista kerätä aineistoa usealla eri tavalla. Useimmiten kuitenkin aineiston keruutavaksi valitaan ihmisten kokemusten läpikäyminen puheen muodossa eli haastatteluna. (Vilkkä 2005,100.) Tämä tutkimus toteutettiin haastatteluna, koska haluttiin saada vastaukset mahdollisimman laajoihin kysymyksiin. Aluksi tutkimuksessa oli tarkoituksena haastatella kolmea

eritaustaista sivutoimista yrittäjää, mutta koska sivutoimisia yrittäjiä ei haastateltavaksi löytynyt kuin kaksi päädyttiin siihen, että se riittää. Haastateltavaksi löydettiin kummankin sukupuolen edustaja, minkä kautta voitiin pyrkiä myös löytämään mahdollisia eroavaisuuksia sukupuolten välillä.

Haastattelut toteutettiin touko-kesäkuussa 2016. Kun haastateltavien kanssa sovittiin tapaamisaikoja, kerrottiin heille, että haastattelut tehdään nimettöminä ja samalla pyydettiin lupa nauhoittaa haastattelut. Haastateltavien nimettömänä pysymisen perustana oli ajatus, että haastateltavat pystyvät täysin vapaasti ja rehellisesti vastaamaan kysymyksiin. Haastattelun alussa haastateltaville kerrottiin opinnäytetyöstä ja pyydettiin heitä kertomaan ensin hieman itsestään ja siitä mitä he tekevät. Haastattelukysymyksiä esitettiin haastateltaville noin kymmenen. Seitsemän samaa kysymystä esitettiin molemmille haastateltaville. Tämän jälkeen toiselle haastateltavalle esitettiin kaksi ja toiselle haastateltavalle kolme omaa kysymystä. Syy miksi kaksi-kolme viimeistä kysymystä olivat haastateltavilla erilaiset, oli se, että toinen toimi sivutoimisena yrittäjänä työn ohessa ja toinen opiskelun ohessa. Haastattelukysymykset moukkautuivat teoriaosuuden pohjalta ja samalla pohtimalla, millaista tietoa haastateltavilta halutaan saada. Haastattelukysymykset löytyvät liitteenä.(LIITE 1.)

Molemmat haastattelut nauhoitettiin. Tämän jälkeen ne litteroitiin eli kirjoitettiin puhtaaksi. Litteroinnit nimettiin Yrittäjä 1 ja Yrittäjä 2 ja tallennettiin. Litteroitua aineistoa tuli molemmista haastatteluista kaksi eli yhteensä neljä sivua. Yrittäjien vastaukset löytyvät lyhentämättöminä tulosten analysoinnin yhteydessä. Kun litterointi oli suoritettu, alettiin vastauksia analysoimaan. Vastaukset haastattelukysymyksiin yksi – seitsemän analysoitiin yhdessä ja yrittäjille omina kysymyksinä esitetyt kysymykset analysoitiin erikseen.

4.3.2 Yrittäjien esittely

Haastatteluun osallistuneet sivutoimiset yrittäjät olivat nuoria aikuisia. Toinen heistä oli nainen ja toinen mies. Haastateltavat on nimetty Yrittäjä 1 ja Yrittäjä 2. Molemmat yrittäjät asuvat ja työskentelevät/opiskelevat tällä hetkellä Oulussa. Yrittäjä 1 toimii sivutoimisena yrittäjänä päivätyön ohessa ja yrittäjä 2 toimii sivutoimisena yrittäjänä opiskelun ohessa.

Yrittäjä 1

Tutkimuksen ensimmäinen haastateltava on nuori nainen ja hän on tällä hetkellä äitiyslomalla. Hän työskentelee päivätyökseen huonekalumyyjänä ja sivutoimisena yrittäjä tanssinopettajana. Tämän lisäksi yrittäjä opiskelee ammattikorkeakoulussa tanssinopettajalinjalla. Yrittäjän yritysmuotona on toiminimi. Idea sivutoimiseksi yrittäjäksi ryhtymiseen oli muuttaa rakas harrastus ammatiksi.

Yrittäjä 2

Tutkimuksen toinen haastateltava on mies, joka opiskelee erityispedagogiikkaa ja on valmistumassa vuonna 2016 kasvatustieteiden maisteriksi. Sivutoimisena yrittäjänä hän toimii ravintoloitsijana. Yritys on tällä hetkellä neljän henkilön osakeyhtiö ja yrittäjä 2 on yksi neljästä osakkaasta. Hänen toimenkuvaansa kuuluvat pääasiassa hallinnolliset työt, markkinointi ym. Yrittäjä on toiminut niin päätoimisena kuin sivutoimisena yrittäjä työuransa aikana. Tällä hetkellä työskentely on sivutoimista, mutta kesä- ja loma-aikoihin yrittäminen muuttuu päätoimiseksi.

5 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Seuraavassa luvussa esitellään haastattelututkimuksen tulokset. Saadut vastaukset esitellään jokaisen kysymyksen kohdalla juuri niin kuin haastateltavat ovat vastanneet. Tämän avulla pyritään saamaan totuudenmukaiset ja realistiset vastaukset, eikä mitään tärkeää ole haastateltavan puolesta jätetty pois. Ensimmäiset seitsemän kysymystä kysytiin molemmilta yrittäjiltä. Tämän jälkeen kummaltakin yrittäjältä kysyttiin kaksi tai kolme juuri heille räätälöityä kysymystä. Tähän päädyttiin siitä syystä, että yrittäjä 1 toimi päätyön ohella sivutoimisena yrittäjänä, kun taas yrittäjä 2 toimi opiskelun ohessa sivutoimisena yrittäjänä.

5.1 Yhteiset kysymykset ja vastaukset

Miksi olet sivutoiminen yrittäjä?

Yrittäjä 1

”Toimin yrittäjänä kilpatanssiopettajana ja se on aika kausiluontoista elikkä kesällä ei ole opetuksia juuri ollenkaan. Työt painottuvat syksyyn ja kevääseen ja pääasiassa ilta-aikoihin, niin pääasiassa on enemmän aikaa tehdä muitakin töitä. Tuntuu myös hieman epävarmalta tuo tanssiopetus, ei tiedä tulevaisuudessa kuinka paljon töitä on tarjolla. Näin ollen on parempi toimia sivutoimisena yrittäjänä.”

Yrittäjä 2

”Puhtaasti rahallisista asioista”

Yrittäjien syyt toimia sivutoimisina yrittäjinä ovat täysin erilaisia. Yrittäjä 1 joutuu niin sanotusti pakon edestä toimimaan sivutoimisena yrittäjänä, koska töitä ei riitä ympäri vuoden, eikä niin paljon, että sitä voisi tehdä päätyönä. Yrittäjä 2 taas toimii sivutoimisena yrittäjänä vain taloudellisista syistä. Vastaus voi myös pohjautua siihen, että opiskelijana on usein periaatteessa pakko tehdä opiskelun ohella myös töitä, että pystyy elättämään itsensä.

Miten jaat työaikasi päätyösi/opiskelusi ja sivutoimesi välillä?

Yrittäjä 1

”Yrittäjänä tanssinopettajana työaika on yleensä aina neljän jälkeen arkipäivisin, mutta sitten on myös viikonloppuja, eli teen paljon myös viikonloppuisin töitä. Välillä menee myös niin, että päätyön jälkeen illalla saatan mennä esim. vaikka jos pääsen seitsemän aikaan päätyöstä niin mennä pitämään vielä pari tanssituntia. On kuitenkin helppoa, kun voi mennä pitämään vaikka sen pari tuntia illassa. Aika paljon käyn valmennettavia katsomassa ja kaudella tehdään myös paljon kisareissuja, missä olen mukana, mutta en ikinä lähde kaikkiin kisoihin. Viikonloppuisin kun on hyvä aika opettaa ja on myös hyvä olla välillä vapaapäiviä. Se siinä on kun on kaksi työtä, niin vapaa-aika jää vähälle.”

Yrittäjä 2

”-riippuu tilanteesta. Talvella yritys muutti uusiin liiketiloihin ja tein noin 90h viikkoja. Siitä 60h tein töitä ja 30h opiskelin. Se oli suhde, mikä oli talvella. Tällä hetkellä opinnot on jo melkein takana. Silloin kun päätoimisesti opiskelin, niin suhde meni puolet ja puolet. Mutta tunteja tulee aika paljon viikossa. Kun koulusta oli harjoittelujakso painotin koulua enemmän.”

Molemmat yrittäjät ovat mielestäni löytäneet hyvän tasapainon päätoimensa ja sivutoimisen välillä. Yrittäjän 1 mukaan on helppoa itse suunnitella työaikaa ja näin pystyy hyvin vaikuttamaan töiden ja vapaa-ajan tasapainoon. Yrittäjä 2 taas kertoo, että tilanteet vaihtelevat riippuen ajankohdasta ja siitä kuinka paljon opiskelu tai sivutoimi vaativat sillä hetkellä tekemistä. Hän myös painottaa, että vapaa-ajasta on uhrattava välillä, että molemmat (opiskelun ja sivutoimen) saa hoidettua. Yrittäjä 1 tekee enemmän töitä päätyössään verrattuna sivutoimeensa, kun taas normaalissa tilanteessa yrittäjä 2 käyttää opiskeluun ja sivutoimeen yhtä paljon aikaa.

Miten jaat energiasi ja tehokkuutesi?

Yrittäjä 1

”Minulla toimii se, että työt ovat niin erilaisia, että kumpikin työ on sellaisia, ettei tarvitse hirveästi itse suunnitella etukäteen. Päätyössä voin vaan mennä sinne ja asiakkaat pitkälti määräävät, millainen päivä se on, että aika menee ihan hetkessä jos asiakkaita vain on. Sitten kun taas lähtee tanssiopetukseen

niin annan aika paljon yksityistunteja. Eli silloin paikalla on yksi pari kerrallaan ja he kertovat minulle mitä he haluavat, ja kun tavallaan ei tarvitse suunnitella hirveästi etukäteen niin on aina kyllä virtaa eikä tarvitse kotona tehdä niin paljon suunnittelutyötä. Koen myös, että kaksi niin erilaista työtä antaa energiaa. Tanssiopetus on myös aika fyysistä niin sen ottaa samalla myös kuntoiluna, niin tulee monta karpästä hoidettua yhdellä iskulla.”

Yrittäjä 2

”Vähän riippuu. Olen ollut kuitenkin melkeen kymmenen vuotta yrittäjänä, melkeen tämän koko ajan, välillä opiskellut enemmän ja vähemmän ja vaihtanut alaakin. Näen asian niin, että yrittäminen on tilanteesta riippuvaa, että välillä tulee semmoisia asioita, että joko lyöt putiikin kiinni tai sitten teet sen homman, mitä tilanne vaatii. Kilpailu on niin kovaa, että viime kädessä on pakko mennä sen yrityksen sanelemalla tavalla, mutta se energia ja tehokkuus on tavallaan se, että se lähtee itestä. Välillä tehdään pidempään ja välillä pitää osata huilata.”

Yrittäjä 1 nauttii, kun työt ovat niin erilaisia, että hän saa energiaa siitä. Sen lisäksi sivutoimi on hänelle lähellä sydäntä, kivaa tekemistä ja samalla myös kuntoilua, mikä antaa myös lisää energiaa jaksamiseen. Asia voisi olla eri, jos hän ei nauttisi kummastakaan työstä. Nyt hän kokee niiden olevan voimavara ja tukevan toisiaan. Yrittäjä 2 taas kertoo, että hän jakaa energian ja tehokkuuden työn ja opiskelun välillä niin, että panostetaan sillä hetkellä enemmän siihen kumpi sitä vaatii. Työt on pakko tehdä kummassakin, tai muuten pitää lopettaa. Tietysti hetkiä tulee, kun voi ottaa hieman ”rennommin” ja silloin voi nauttia enemmän vapaasta. Yrittäjä 2 toteaa vielä, että energia ja tehokkuus lähtevät itsestä. Mielestäni molemmat yrittäjät sanovat tässä, että kun on halua ja intohimoa tehdä tiettyjä asioita, on energiaa ja tehokkuutta tehdä mitä haluaa.

Mistä sait idean ryhtyä sivutoimiseksi yrittäjäksi? Toimiko joku mentorinasi?

Yrittäjä 1

”Oikeestaan, lopetin oman kilpailu-uran 2012, siihen aikaan minulla oli jo pikkaisen opetuksia. Nykyään tanssiseurat ottavat valmentajia vain toiminimellä, että ne eivät mielellään palkkatyönä maksa sitä verokortilla. Niin seurat toivovat aina toiminimellä, koska se on halvempaa maksaa, niin tanssiseurat kannustivat toiminimen laittamiseen. Myös muut tanssiopettajat kannustivat toiminimen

perustamista. Samaan aikaan minulle tuli myös tuo toinen työ ja siinä on säännöllinen kuukausipalkka, niin tuli ajatus ryhtyä sivutoimiseksi yrittäjäksi, varsinkin kun on ne kesätauot tanssiopetuksessa niin oli järkevämpi rytmittää työt näin. Tulot ovat kuitenkin edelleen samat niin päätyössä kuin sivutoimisessa yrittäjyydessä mitä oli silloin kun aloitin.”

Yrittäjä 2

”Ei ole ollut mentoria, mutta mulla on mun ystävät hyvin yrittäjäpitoisia. Minä lähdin jo 18-vuotiaana toiminimimyyjäksi, sitten olin vähän suuruudenhullu ja perustin oman myyntitoimiston ja sieltä se yrittäminen sitten lähti. Kun tein sitä myyntityötä niin toiminta kasvoi aika paljon, ja sen johdosta asuin myös vähän aikaa pääkaupunkiseudullakin. Halusin kuitenkin palata takaisin Ouluun tekemään opinnot ja se myyntihomma oli rakennusalan myyntiä eli sesonkijomaa, aloin myymään myyntityötä pois ja ostin ravintolan, tässä ollaan nyt neljä vuotta toimittu ravintoloitsijana.”

Kummallakaan yrittäjällä ei varsinaisesti ollut mentoria, mutta yrittäjä 1 halusi muuttaa harrastuksensa ammatiksi ja yrittäminen oli helpoin tie siihen. Yrittäjä 2 taas oli valmiiksi yrittäjähenkinen ja varmasti myös ystäväpiiri vaikutti päätökseen. Yrittäjä 1 kokee, että tanssiopettajan työ olisi päätyönä ollut riskialtista, mutta koska samaan aikaan hän sai nykyisen päätyönsä, oli helppo päätös ryhtyä sivutoimiseksi yrittäjäksi. Näin hänelle oli mahdollista muuttaa turvallisesti harrastus työksi. Yrittäjä 2:lla oli taas selkeä jatkumo jatkaa yrittäjänä toimimista sivutoimisena opiskelun ohessa, olihan hän jo toiminut päätoimisena yrittäjänä ennen sivutoimiseksi ryhtymistä. Kuitenkin opiskelut vaativat oman aikansa, joten yrittäminen päätoimisena samaan aikaan olisi ollut liian aikaa vievää.

Mitä perheesi ajattelee/miten se tukee sivutoimista yrittäjyyttäsi?

Yrittäjä 1

”Kaikki ovat kokeneet, että sivutoiminen yrittäjyys on ollut tosi hyvä, että tavallaan siinä on kuitenkin se toinen työ ja sitten kun jo kuusivuotiaasta on tehnyt tätä lajia, niin se tulee niin selkärangasta, että on luonnollinen asia jatkaa sitä. Perhe on tukenut paljon ja varsinkin alkuaikoina, kun kävin reissaamassa sivutoimisena Etelä-Suomessa opettamassa, niin sain autoa lainaan vanhemmilta kun ei silloin vielä ollut omaa ja mies on auttanut myös paljon. Kaikki ovat kokeneet sivutoimisen yrittämiseni helpoksi ja toimivaksi. Lapsen myötä joutuu kuitenkin miettimään asioita uudella tavalla. Esim. Kelan

takia joudun sopimaan paljon tunteja samalle päivälle, kun minun olisi helpompi tehdä muutama tunti silloin tällöin. Tämä vaikuttaa äitiyspäivärahaan, että onko kannattavaa tehdä äitiyslomalla tanssiopetuksia. Päätyöstä olenkin äitiyslomalla vielä.”

Yrittäjä 2

”Avopuoliso tukee niin kovasti kun vaan pystyy. Välillä on vähän sairasta olla tässä maassa yrittäjänä, niin välillä se myös kuormittaa sitä parisuhdetta. Kyllä se on aika rankkaa ja just niin kuin sanoin, joskus joutuu tekemään niin, että yritys sanelee ajankäytön. Kun tekee 90h työviikkoa ni siitä voi jo nähdä, että kuinka paljon on ollut kotona, eli ei yhtään. Voi olla, että vaikka asuu saman katon alla, ei välttämättä nää kolmeen viikkoon toista. Kyllä se vaatii puolisolta aika paljon ymmärrystä ja vaatii itseltä, että osaa ottaa puolison huomioon ja arvostaa häntä.”

Molemmat yrittäjät saavat perheiltään täyden tuen työhönsä ja kokevatkin sen olevan tärkeää. Olisi vaikeaa tehdä työtä, jota ei tuettaisi.

Mitä arvostat sivutoimisessa yrittäjyydessä? (esim. raha, irtipääsy päätyöstä/opiskelusta, mahdollisuudet ym.)

Yrittäjä 1

”Ainakin irtipääsyä toisesta työstä, ja juurikin kun työt ovat niin erilaisia. Tanssinopetus on myös niin sanottua omaa aikaa minulle, koska se on mielekäs työ. On mukavaa, ja varsinkin kun saa tehdä juuri niin paljon kun itse haluaa ja jaksaa, niin siinä mielessä se on todella voimaannuttavaa. Olen myös sanonut, että voisin tehdä tanssinopetusta myös ilman palkkaa niin kauan kun se on mukavaa, mutta silloin kun se tökkää niin en tekisi sitä mistään hinnasta. Kuitenkin niin kauan kun se on kivaa, niin se antaa mulle lisää voimaa ja virtaa. Koen myös, että kun on vapaus itse päättää työajoista. Perheelisäyksen myötä voi myös olla tarvetta saada lisää rahaa niin silloin voi tehdä enemmän tunteja, ja taas vastaavasti jos haluaa perheen kanssa viettää aikaa, niin tehdä vähemmän tunteja.”

Yrittäjä 2

”Ensiksi, miksi olen yrittäjäksi päätenyt on se vapaus tehdä ja vapaus tehdä itselle, rakentaa itselle. Sen jälkeen, kun ollut vähän pidempää yrittäjänä, välillä on mennyt todella kovaa ja välillä otettu turpaan, niin ehkä siinä on vähän tullut sellainen ymmärrys, että suhtautuukin vähän eri tavalla. Niin kuin sanoin niin nykypäivänä se on ihan puhtaasti raha. Minulla on ammattitaito, olen tehnyt, olen brändännyt yrityksiä toista kymmentä alusta loppuun, eli minulla on ammattitaito tehdä markkinointia paremmin kuin monella pienyrittäjällä tässä maassa. Tavallaan minä haluan muuttaa sitä ammattitaitoani rahaksi nykypäivänä. Motivaatio yrittäjyyteen kuitenkin lähti ihan muualta.”

Tärkeäksi nousi töiden erilaisuus, mahdollisuus tehdä itselle ja päättää itse asioista. Yrittäjä 1 koki myös, että on tärkeää kun saa tehdä työtä josta nauttii täysillä. Yrittäjä 2 kokee myös rahalliset asiat tärkeäksi, mutta kuitenkin yrittäjäksi ryhtymisen motivaatio löytyi muualta kuin rahasta.

Voisitko muuttaa sivutoimisen yrittäjyyden päätoimiseksi?

Yrittäjä 1

”Siinä tapauksessa voisin ryhtyä päätoimiseksi tanssinopettajaksi, jos tuntuisi ettei tuolla huonekalualalla olisi niin paljon kysyntää. Siihen asti kun jaksan tehdä kahta työtä niin pidän asioista näin, mutta voisin myös hyvin ajatella toimivani päätoimisena tanssinopettajana, jos sitä hieman laajentaisi, että alkaisi käymään esim citydancella, että ei vain opettaisi pelkkää kilpatanssia tai sitten pitäisi uhrautua ja tehdä kaikki viikonloput. Tällä hetkellä oman tanssikoulun perustaminen tuntuu minusta riskiltä, koska Oulussa on niitä aika paljon ja vuokrat ovat aika kalliita. Jos sellaisen perustaisi niin tuntuu, että siinä pitäisi olla takuu, että se kannattaa. Koen, että tällä hetkellä olisi kannattavampaa tehdä yhteistyötä muiden yrittäjien kanssa.”

Yrittäjä 2

”Käytännössä kesän ajan olen päätoiminen yrittäjä. Pystyn työllistämään itseni yrityksessäni päätoimisesti jos haluan.”

Molemmat yrittäjät olisivat valmiita ryhtymään päätoimisiksi yrittäjiksi ja itseasiassa Yrittäjä 2 toimiikin päätoimisena yrittäjänä koulun loma-aikoina. Hän hyvin mahdollisesti ryhtyykin päätoimiseksi yrittäjäksi valmistumisensa jälkeen. Yrittäjä 1 olisi myös valmis ryhtymään jossain vaiheessa päätoimiseksi yrittäjäksi, mutta tällä hetkellä hän ei koe sitä kannattavaksi. Yrittäjä 1:n mielestä sivutoimisen yrittäjyyden muuttaminen päätoimiseksi tällä hetkellä olisi riskialtista.

5.2 Erilliset kysymykset

Seuraavat kaksi kysymystä esitettiin Yrittäjä 1:lle. Nämä kysymykset käsittelevät sivutoimisena yrittäjänä toimimista toisen työn ohella.

Onko sinun pakko tehdä päätyösi lisäksi muuta vai haluatko tehdä?

”Haluan tehdä. En osaa ajatella, että lopettaisin toisen töistä. En osaa kuvitella, että lopettaisin tanssiopetuksen, mutta kun se ei ole vain 8-16 työ niin sen vuoksi on pakko olla sivutoimisena. Onhan myös tanssiopettajia, jotka tekevät sitä päätyönään, mutta suurimmalla osalla on myös toinen työ siinä sivussa. Mutta sivutoimisena toimiminen on täysin omasta tahdosta ja varmasti jatkuu vielä pitkään.”

Koetko sivutoimisen yrittäjyyden olevan riski?

”En koe, että olisi mitään riskiä. Oli luontaista muuttaa harrastuksesta ammatti. Varsinkin kun pitkään harrastaneena ammattitaitoa ja tietoa löytyy.”

Yrittäjä 1 on tyytyväinen valintaansa toimia sivutoimisena yrittäjänä. Tätä hän haluaa tehdä. Hän kokee, että järjestely sopii hänelle eikä siinä ole mitään riskiä, koska päätyö on aina taustalla. Yrittäjä 1 suosittelee sivutoimisena yrittäjänä työskentelyä päätoimen ohessa. Näin hänellä oli mahdollisuus muuttaa harrastus ammatiksi ilman rahallista riskiä.

Seuraavat kolme kysymystä esitettiin Yrittäjä 2:lle. Nämä kysymykset käsittelevät sivutoimisena yrittäjänä toimimista opiskelun ohessa.

Oletko ajatellut jatkaa toimimista sivutoimisena yrittäjänä valmistumisen jälkeen?

”En rehellisesti vielä tiedä, että miten. Pyrin kuitenkin tuossa yrittämisessäni päästä vähän niin kuin omistajapuolelle, eli työt vähenisi, mutta minua kiinnostaisi kuitenkin olla yrityksen toiminnassa mukana taustalla. Se on myös ollut tavoitteena alusta asti, että pystyn tukemaan uusia nuoria yrittäjiä. Tälläkin hetkellä yhtiökumppanini ovat minua nuorempia ja lyhytaikaisempia yrittäjiä, eli tavallaan nytkin tuen ja preppaan heitä koko ajan. Minulla on tavoitteena tehdä tätä ja sitten myöhemmin katsoa teenkö niitä erityisopettajan töitä. Erityisopettajan työt ovat minulle vähän niin kuin sydämen asia, eli ehkä teen niitä sitten.”

Yrittäjä 2 nauttii tällä hetkellä yrittäjänä toimimisesta ja samalla hän on myös innoissaan tulevasta uudesta ammatistaan. Ihanteellisinta hänelle olisi todennäköisesti tehdä molempia töitä tulevaisuudessa, mutta se millä laajuudella hän niitä tekisi ei ole vielä tiedossa. Haaveissa olisi olla mukana yrityksen toiminnassa, mutta pienemmässä määrin.

Miten päädyit opiskelemaan niin erilaista alaa verrattaen sivutoimiseen yritykseesi?

”Lapsena aina ajattelin, että minusta tulee joko opettaja tai pappi, ja itse asiassa luinkin tuossa teologiaa sivuaineena ihan huviksi, mutta ei se papin työ kuitenkaan ole ihan minun juttuni. Kyllä minä näkisin, että halusin lähteä opiskelemaan sellaista alaa mikä on minulle sydämen asia. Lapsuuden haaveesta toden tekeminen. Välillä ala ei kiinnostanut minua yhtään, vaan olin todellinen bisnesmies, mutta noin kolme neljä vuotta sitten tuli havahdus, että mitä minä oikeasti haluan tehdä. Sen johdosta päätin, että nyt on aika opiskella loppuun. Olin päässyt opiskelemaan erityispedagogiikkaa jo vuonna 2007. Motivaattorit ovat hieman muuttuneet vuoden 2007 jälkeen.”

Lapsuuden haaveesta toden tekeminen tuntui yrittäjävuosien jälkeen hyvältä. Yrittäjä 2 haluaa edelleen olla yritystoiminnassa mukana, mutta veri veti kuitenkin myös opettajana työskentelyyn. Nykyään myös useammasta ammattitaidosta on hyötyä, eli hänellä on mahdollisuus ja ammattitaito tehdä useampaa asiaa tulevaisuudessa.

Miten sivutoiminen yrittäjäyys sopii opiskelijalle?

”Jos yrittäjäksi haluaa opiskelun ohella, niin liiketoiminta kannattaa olla sellaista, että teet työtä ja että saat siitä palkkaa. Jos lähdet kasvattamaan liiketoimintaa, niin kuin itse olen tehnyt, niin taloudellisesti

tässä maassa voit olla kaikkein köyhimmillään silloin kun olet opiskelija ja yrittäjä. Jos homma ei toimi, vaan teet vähän tappiota, niin ne ovat todella rankkoja aikoja. Työt on pakko tehdä koska muuten on vaara mennä konkurssiin. Liiketoiminnan pitäisi olla hallittua ja järkevää ja mielestäni siitä ei ole tarpeeksi informaatiota. Kuitenkin ihmisiä pitäisi kannustaa tässä maassa yrittäjyyteen, niin siitä pitäisi olla selkeätä informaatiota, että miten voit toimia yrittäjänä opiskelun ohessa. Jos on isoja haaveita, niin kannattaisi tehdä opinnot heti pois, että on mahdollisuus keskittyä täysillä yrittämiseen. Kannustan kuitenkin ihmisiä ryhtymään yrittäjäksi ja opiskelijakin voi ryhtyä, kunhan liiketoiminta on pienimuotoista.”

Yrittäjä 2 kannustaa opiskelijoita toisaalta ryhtymään sivutoimiseksi yrittäjäksi koulun ohessa. Hän kokee sen olevan opettavainen kokemus, mutta toisaalta hän myös lisää, että sivutoiminen yrittäminen on hyvä pitää pienimuotoisena toimintana, niin että se ei vie liikaa resursseja ja että siitä nauttii myös opiskelun jälkeen. Paras tilanne on, kun opiskelijan sivutoiminen yrittäminen on vain keino maksaa palkkaa itselle. On myös tärkeää, että työ on mielekästä, niin että siihen on motivaatiota kaiken opiskelun ohessa.

6 POHDINTA

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli tutkia sivutoimista yrittäjyyttä. Koska aihetta ei ole Suomessa paljoa tutkittu, halusin käsitellä sivutoimista yrittäjyyttä yleisesti: mitä se on, kenelle se sopii ja miksi ryhtyä sivutoimiseksi eikä päätoimiseksi yrittäjäksi. Näitä asiota pohdittuani tutkimuskysymykseksi muodostui seuraava:

- Mitkä ovat sivutoimisen yrittäjyyden mahdollisuudet ja uhat.

Kysymykseeni etsin vastauksia tekemällä kvalitatiivisen haastattelututkimuksen kahdelle eri elämäntilanteessa olevalle sivutoimiselle yrittäjälle. Halusin saada aiheesta tietoa sekä oppia sivutoimisesta yrittäjyydestä, ja tutkimuksen toteuttaminen haastattelututkimuksena antoi hyvät vastaukset tutkimuskysymykseen.

Etsiessäni vastausta tutkimuskysymykseen selvisi, että koska haastateltavat yrittäjät ovat eri elämäntilanteessa olevia sivutoimiyrittäjiä, toinen on päätyön ohessa ja toinen opiskelun ohessa, vaikuttaa elämäntilanne sivutoimiyrittäjyyteen. Molempien mielestä sivutoiminen yrittäjyys tuo paljon mahdollisuuksia, koska se ei ole niin riskialtista kuin itse päätoiminen yrittäminen. Sivutoimiyrittäjyyden avulla pääsee testaamaan, onko yrittäminen kannattavaa, ja näin ollen myöhemmin on mahdollista ryhtyä päätoimiseksi, kuitenkin huomattavasti pienemmän riskin kautta, koska yritystoimintaa on jo testattu pienemmässä mittakaavassa. Ensimmäisen sivutoimiyrittäjän mukaan sivutoimisen yrittäjyyden ansiosta hän voi työskennellä itselleen tärkeällä alalla, jolla ei riitä päätoimisesti töitä. Toinen sivutoimiyrittäjä taas kannustaa opiskelijoita ryhtymään sivutoimiseksi yrittäjiksi koulun ohella, jos vain siihen on mahdollisuus. Hän kuitenkin muistuttaa, että opiskelun ajan kannattaa toiminta pitää pienenä, ettei tule aikataulu- ja jaksamisongelmia. Tutkimustuloksista selvisi, että uhkiakin sivutoimisesta yrittäjyydestä löytyy, ja ne liittyvät juuri jaksamisen, henkisen hyvinvoinnin ja ajankäytön hallintaan. Koska sivutoimista yrittäjyyttä harjoitetaan yleensä jonkin toisen asian ohessa, pitää osata huolehtia, että esimerkiksi työ ja sivutoimiyritys tai työ ja opiskelu ovat tasapainossa ja vapaa-ajalle jää myös aikaa. Ilman kunnollista lepoa tulee helposti riskiksi loppuun palaminen toisesta tai mahdollisesti molemmista.

Sivutoimiyrittäjien vastauksista löytyi sekä yhteneviä mielipiteitä että myös selkeästi eroja. Molemmat yrittäjät arvostivat suuresti sivutoimista yrittäjyyttä ja yhtenäisiä vastauksia löytyikin, kun heiltä kysyttiin, mitä he siinä eniten arvostivat. Päälimmäisiksi tekijöiksi nousivat vapaus tehdä itse ja itselle sekä töiden/opiskelun ja yrittäjän työn erilaisuus. Molemmat haastateltavat ovat myös sikäli onnekaassa asemassa, että tukea sivutoimiselle yrittämiselle löytyy kotoa ja perheiltä. Apua ja tukea on tarjolla, kun sitä tarvitaan. Vastausten välisten erojen takana saattoivat vaikuttaa myös sivutoimiyrittäjien erilaiset taustat sekä eri sukupuolet. Yrittäjä 1 oli tehnyt harrastuksestaan itselleen ammatin ja näin ollen työ oli hänelle mielekästä ja lähellä sydäntä, kun taas Yrittäjä 2 toimi enemmän vain rahallisista syistä sivutoimisena yrittäjänä, ja näin ollen hänellä ei ollut yritykseensä syvällisempää tunnesidettä. Toinen ero löytyi, kun Yrittäjä 1 kertoi, ettei hänellä ainakaan tällä hetkellä ole suunnitelmissa muuttaa sivutoimea päätoimiseksi. Kun taas Yrittäjä 2 kertoi olevansa koulun lomien ajan päätoiminen yrittäjä ja jatkavansa valmistumisen jälkeen mahdollisesti päätoimisena yrittäjänä, vaikka toisaalta tulevaisuudessa yritystoiminta saattaa jäädä myös enemmän taka-alalle.

Tutkimusmenetelmänä käytin kvalitatiivista haastattelututkimusta, joka toteutettiin kahdelle sivutoimiselle yrittäjälle. Koska haastateltavia oli vain kaksi ja haastateltavilla oli täysin erilaiset taustat sivutoimisen yrittäjyyden ohessa, ovat vastaukset jossain määrin hyvinkin yksilöllisiä. Mielestäni tutkimusta ei kuitenkaan olisi voinut toteuttaa muulla tavalla, sillä yrittäjien yksilölliset vastaukset antavat syvällisempää tietoa sivutoimisesta yrittäjyydestä kuin kvantitatiivinen tutkimus olisi antanut. Tutkimuksen tulokset ovat jossain määrin yleistettävissä, mutta koska haastateltaville esitettiin myös heille itselleen räätälöityjä kysymyksiä, ei tutkimustuloksia voida yleistää. Myös otoksen olisi pitänyt olla huomattavasti suurempi, jotta tuloksista voitaisiin tehdä yleisempiä päätelmiä, mutta se ei toisaalta ollut valitun kvalitatiivisen tutkimusotteen tarkoituskaan.

Opinnäytetyön tekeminen venyi aikataulullisesti suunniteltua huomattavasti pidemmäksi, johtuen pienistä vastoin käymisistä matkan aikana. Suurin syy venymiselle oli haastateltavien löytäminen, joka osoittautui huomattavasti suunniteltua vaikeammaksi. Alun perin oli tarkoitus haastatella kolmea sivutoimista yrittäjää, mutta koska kolmatta ei löytynyt päädyttiin toteuttamaan tutkimus kahden sivutoimisen yrittäjän haastatteluilla. Myös teoriaosuuden lähteiden löytäminen oli haastavaa, koska aiheesta ei ole ainakaan suomenkielistä kirjallisuutta saatavilla, vaan suurin osa lähteistä olikin verkkojulkaisuja ja artikkeleita.

Kuitenkin kaiken kaikkiaan olen tyytyväinen opinnäytetyöskentelyyni ja valmistuneeseen opinnäytetyöhön. Tulevaisuuden tutkimusten kannalta olisi hienoa saada toteutettua vastaavanlainen

tutkimus, mutta suuremmalla otoksella ja näin ollen saada yleistäviä vastauksia tutkimusaiheeseen. Toivon kuitenkin, että tämä opinnäytetyö ja sen sisältävä informaatio auttaa mahdollisia sivutoimisesta yrittäjyydestä kiinnostuneita henkilöitä ja omalta osaltaan kannustaa ihmisiä ryhtymään sivutoimiyrittäjäksi ja sitä kautta mahdollisesti päätoimiseksi yrittäjäksi.

LÄHTEET

Akola, E., Heinonen, J., Kovalainen, A., Pulkkinen, T. & Österberg, J. 2007. Yrittäjyyden ja palkkatyön rajapinnalla. Helsinki. Hakapaino Oy.

AYT. Yrittäjien työttömyyskassa. Www-dokumentti. Saatavissa: http://www.ayt.fi/fi/jaseneksi?gclid=CjwKEAajw6_q5BRCOp-Hj-IfHwncSJABMtDaiveFHc801qCh7SgsKmHasrhVxRlf17IPn64nROYwS0xoC-5zw_wcB. Viitattu 20.5.2016.

Ensimetri. Yrittäjäksi siinä sivussa. Sivutoimiyrittäjästä päätoimiyrittäjäksi –hanke. Www-dokumentti. Saatavissa: http://www.ensimetri.fi/uploads/L00002019-_SivutoimiyrittajanOpas_verkko.pdf. Viitattu 19.7.2016.

Gruenert J. 1999. Second job entrepreneurs. Occupational outlook quarterly (43)3, 18-26.

Husso, J. 2015. Hyvä liiketoimintasuunnitelma. 2., uudistettu painos. Vantaa: Hansaprint Oy.

IF-vakuutusyhtiö. 2016a Yrittäjätapaturmavakuutus. Www-dokumentti. Saatavissa: <https://www.if.fi/web/fi/yritysassiakkaat/vakuutuksemme/yrittajantapaturmavakuutus/pages/esittely.aspx>. Viitattu 11.5.2016.

IF-vakuutusyhtiö. 2016b. Ryhmähenkivakuutus. Www-dokumentti. Saatavissa: <https://www.if.fi/web/fi/yritysassiakkaat/vakuutuksemme/ryhmahenkivakuutus/pages/ryhmahenkivakuutus.aspx>. Viitattu 11.5.2016

Kallio, J. 2002. Pienyrityksen kehittymisen tiet. Jyväskylä. Gummerus Kirjapaino Oy.

Karjalainen, L. 2013. Yrittäjän talousopas. Helsinki. Hakapaino Oy.

Kinkki, S., Hulkko, P. & Mäkinen, I. 1999. Yritystoiminta. 5., uudistettu painos. Porvoo: WSOY.

Koiranen, M. 1993. Ole yrittäjä, ulkoinen ja sisäinen yrittäjyys. Helsinki: TT-kustannustieto Oy.

Lith. P. 2010. Yrittäjäksi palkkatyön tai eläkkeen ohella. Tilastokeskus. Saatavissa: http://www.stat.fi/artikkelit/2010/art_2010-11-10_005.html?s=0. Viitattu 14.6.2016.

Meretniemi, M. & Ylönen, H. 2009. Yrityksen perustajan käsikirja. 1. – 2. painos. Keuruu: Otava.

Nettinappi. 2009–2015. Mitä yrittäjyys on. Www.dokumentti. Saatavissa: <http://www.nettinappi.fi/tietoaalue/yrittajyys/mita-yrittajyys-on/>. Viitattu 11.5.2016.

Nummenmaa, L., Holopainen, M. & Pulkkinen, P. 2014. Tilastollisten menetelmien perusteet. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Onnistu yrittäjänä 2015. Liiketoimintasuunnitelma. Www-dokumentti. Saatavissa: https://www.onnistuyrittajana.fi/liiketoimintasuunnitelma-ohje?gclid=CjwKEAIA9JW2BRDxta2ruDg22oSJACgtTxcMXfo4k5VvP9TAlu2MWFLuunaturOfXAYxtl0RdmnjRoCK1fw_wcB. Viitattu 18.2.2016.

Parkkinen, K. 1999. Yrittämisestä Ammatti. Helsinki: Edita.

Puustinen, T. 2006. Avain omaan yritykseen. 2., uudistettu painos. Kirjakas.

Pyykkö, M. 2011. Minustako yrittäjä. Talentum 2011. Saatavissa: <http://verkkokirjahylly.talentum.fi.ezproxy.centria.fi/teos/IACBBXITCF#kohta:1> Viitattu 16.2.2016.

Raatikainen, L. 2012. Liikeideasta liikkeelle. 9., uudistettu painos. Helsinki: Edita.

Remes, M. 2015. Oma Aika. Harkitsetko sivutoimista yrittäjyyttä, toimi näin. Saatavissa: <http://www.omaaikalehti.fi/tyoelama/harkitsetko-sivutoimista-yrittajyytta-toimi-nain>. Viitattu 8.6.2016.

Rinne N. 2012. Yrittäjyyteen liittyvistä tunteista ja motiiveista. Sitomo. Saatavissa: <http://sitomo.fi/portaali/yrittajyyteen-liittyvista-tunteista-ja-motiiveista>. Viitattu 18.2.2016.

TEK Tekniikan akateemiset. 2016 Sivutoiminen yrittäjyys. Saatavissa: <http://www.tek.fi/fi/sivutoiminen-yrittajyys>. Viitattu 14.3.2016.

TE-palvelut 2013 Starttiraha-aloittavan yrittäjän tuki.. Päivitetty 12.5.2016. Saatavissa: http://te-palvelut.fi/te/fi/tyonantajalle/yrittajalle/aloittavan_yrittajan_palvelut/starttiraha/index.html. Viitattu 30.5.2016.

Tilastokeskus. Yritykset. Päivitetty 18.12.2015. Www-dokumentti. Saatavissa: http://tilastokeskus.fi/tup/suoluk/suoluk_yritykset.html#yritykset. Viitattu 9.5.2016.

Työ- ja elinkeinoministeriö. 2008 Yrittäjyys on houkutteleva valinta nuorille ja ikääntyville. Www-dokumentti. Saatavissa: https://www.tem.fi/ajankohtaista/tiedotteet/tiedotearkisto/vuosi_2008/yrittajyys_on_houkutteleva_valinta_nuorille_ja_ikaantyneille.93325.news. Viitattu 14.3.2016.

Työ- ja elinkeinoministeriö. 2011 Työmisteri Sinnemäki: Uudesta ohjeistuksesta helpotusta sivutoimiselle yrittäjälle. Päivitetty 2.1.2012. Saatavissa: http://www.tem.fi/index.phtml?105033_m=102080&s=4760. Viitattu 20.3.2016.

Varamäki E., Sorama K., Salo K. & Heikkilä T. 2011. Sivutoimiyrittäjyyden rooli ja merkitys ammattikorkeakoulusta valmistuneiden keskuudessa. Seinäjoen ammattikorkeakoulu, liiketalouden, yrittäjyyden ja ravitsemusalan yksikkö. Saatavissa: <https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/37905/B57.pdf?sequence=1>. Viitattu 12.10.2016

Veritas. 2016a. Työnantajan sosiaaliturvamaksut. Saatavissa: <https://www.veritas.fi/tyonantajat/tyel-vakuutus/tyel-maksut/sosiaaliturvamaksut>. Viitattu 20.5.2016.

Veritas. 2016b TyEL vakuutus. . Www-dokumentti. Saatavissa: <https://www.veritas.fi/tyonantajat/tyel-vakuutus/tyel-maksut>. Viitattu 9.5.2016.

Vero.fi Arvonlisäverottoman vähäisen toiminnan raja 10 000 euroa.

Päivitetty 30.12.2015. Www-dokumentti. Saatavissa: [http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Arvonlisaverotus/Aloittava_yritys/Arvonlisaverottoman_vahaisen_toiminnan_r\(39017\)](http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Arvonlisaverotus/Aloittava_yritys/Arvonlisaverottoman_vahaisen_toiminnan_r(39017)).

Viitattu 19.7.2016.

Veronmaksajat. 2016. Eläke- ja työttömyysvakuutusmaksut. Päivitetty 3.12.2015. Www-dokumentti. Saatavissa: <https://www.veronmaksajat.fi/Palkka-ja-elake/Elake-ja-tyottomyysvakuutusmaksut/Elake-ja-tyottomyysvakuutusmaksut-2016/>. Viitattu 11.5.2016.

Vilkkä, H. 2005. Tutki ja kehitä. Helsinki: Tammi.

Yritys-Suomi. Työ- ja elinkeinoministeriö. Liiketoimintasuunnitelma. Saatavissa: <https://www.yrityssuomi.fi/liiketoimintasuunnitelma>. Viitattu 18.2.2016

Yrittäjät.2015a Yrittäjyys Suomessa. Päivitetty 14.9.2015. Saatavissa: <http://www.yrittajat.fi/fi-FI/suomenyrittajat/yrittajyyssuomessa/>. Viitattu 9.5.2016.

Yrittäjät.2015b Tapaturmavakuutus. Päivitetty 1/2015. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.yrittajat.fi/yrittajan-abc/tyonantajan-abc/tyonantajamaksut/tapaturmavakuutus-317635>. Viitattu 11.5.2016.

Yrittäjät. 2015c Aina kannattaa yrittää –kalvosarja. Päivitetty 4.8.2015. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.yrittajat.fi/fi-FI/yritystoiminnanabc/koulutus/kouluyritysyhteistyö/>. Viitattu 18.2.2016.

Yrittäjät. Minustako yrittäjä. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.yrittajat.fi/fi-FI/minustakoyrittaja/perustamistoimet/> Viitattu 16.2.2016.

Yrityksen perustaminen.net. 2013a. Osakeyhtiön perustaminen. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://yrityksen-perustaminen.net/osakeyhtion-perustaminen/>. Viitattu 10.10.2016

Yrityksen perustaminen.net. 2013b Sivutoiminen yrittäjä.. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://yrityksen-perustaminen.net/sivutoiminen-yrittaja/>. Viitattu 8.6.2016.

HAASTATTELULOMAKE

Yhteiset kysymykset

1. Miksi olet sivutoiminen yrittäjä?
2. Miten jaat aikasi sivutoimien ja päätyön/opiskelun välillä?
3. Miten jaat energian ja tehokkuuden?
4. Miten sait idean ryhtyä sivutoimiseksi yrittäjäksi, mentoroiko joku sinua?
5. Mitä perheesi ajattelee/tukee sivutoimista yrittäjyyttäsi?
6. Mitä arvostat sivutoimisessa yrittäjyydessä?
7. Voisitko muuttaa sivutoimisen yrittäjyyden päätoimiseksi?

Erilliset kysymykset

Yrittäjä 1:lle esitetyt kysymykset:

Mitä arvostat sivutoimisessa yrittäjyydessä?

(raha, irtipääsy päätyöstä, mahdollisuudet ym.?)

Koetko sivutoimisen yrittäjyyden olevan riski?

Yrittäjä 2:lle esitetyt kysymykset:

Oletko ajatellut jatkaa sivutoimista yrittäjyyttäsi valmistumisen jälkeen?

Miten päädyit opiskelemaan niin erilaista alaa?

Miten sivutoiminen yrittäjäyys sopii opiskelijalle?